

ב"ה

על סף מלחמת עולם?

המלחמה הלא הגיונית, והקשר לביאת המשיח

אסופת מאמרים מתוך גליונות "אוצרות ליובאוויטש"

אלישיב הכהן קפלון

קרית גת, ה' אדר תשפ"ג

כ"ג אדר ראשון תשפ"ב

[הגליון, כולל התאריך שנקבע בראשו, נערך בימיה האחרונים של תקופת ההמתנה למלחמה, ונשלח ביום פרוץ המלחמה]

"הרת עולם"

בפתיחת "היום יום" מצטט הרבי קטע מאגרת הרבי הרי"צ נ"ע מי"א בתמוז תש"ב (1942):

"בתקופה זו שהיא 'הרת עולם', שהעולם כולו מזדעזע מ'חבלי המשיח', כאשר השם-יתברך הצית את כותלי הגלות... תפקידו של כל יהודי, איש ואשה, מבוגר וצעיר, להציב לעצמו את השאלה:

מה עשיתי ומה אני עושה על-מנת להקל את 'חבלי המשיח', וכדי לזכות לגאולה השלמה על ידי משיח צדקנו?

(תרגום מאידיש, מתוך "היום יום לעם")

*

"יהודים מחוברים ביניהם משני צידי כדור הארץ"

- המסר של הרבי הרי"צ נ"ע בעת מלחמת העולם -

אמר [כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע] בעת ברכת הפרידה להר"מ הנ"ל [הרה"ח ר' מרדכי חפץ (דיסנער) הי"ד]: זאג אלע אידן, אז דער ים הגדול איז ניט מער קיין דבר המפסיק, נאר דבר המחבר – ער איז א מחבר פון די וואס זיינען אויף דעם [זייט] כדור-הארץ מיט די וואס זיינען אויף יענעם [זייט] כדור-הארץ; ער איז א מחבר פון 'מים עליונים' מיט 'מים תחתונים'. זאג אלע אידן: איך בין מיט אייך אלעמען אין איינעם פאראייניגט, זייט איר מיט מיר אויך אין איינעם.

[תרגום חפשי: אמור לכל אחב", שהים הגדול אינו מהווה עוד 'דבר המפסיק', אלא 'דבר המחבר' – שעל-ידו מתחברים (ומתאחדים) הנמצאים בצד זה של כדור-הארץ עם העומדים בצדו השני, הוא מחבר בין 'מים עליונים' (שבחצי-הכדור העליון) ו'מים תחתונים' (שבחצי-הכדור התחתון). תמסור לכל היהודים: הנני מאוחד עמכם כולכם יחד, קיז אף אתם עמי מאוחדים יחד].

(משיחת יום ב', כ"ד אדר ה'ש"ת - בשדה-התעופה דריגא, קודם נסיעתו צלחה לארה"ב - סה"ש ע' 409)

מלחמות רוסיה בזמן נשיאותם של רבותינו נשיאינו

[א]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרי"צ אודות אביו אדנ"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

התייחסויות רבותינו נשיאינו למלחמות בדורם

אדמו"ר הזקן בזמן מלחמת רוסיה – צרפת:

מנבא ניצחון לרוסיה ומפלה לצרפת¹. כך אכן אירע למרות שנפוליון נכנס כבר למוסקבה.

כ"ק אדנ"ע בענין מלחמת רוסיה - יפן:

"... דיברו² אודות ביאת משיח. בד"כ [= בדרך-כלל] מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח". (רשימת אדמו"ר מוהרי"צ, הובאה גם בתורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277).

דברי אדנ"ע אודות מלחמת העולם הראשונה:

"בד"כ הוא עקבות משיחא [= כיון שתקופתנו היא עקבות משיחא], לכן עלינו לקוות לאור כי טוב, ואשר יקיימים היעודים האמורים לנו מפי נביאי ד' אשר לא יסיפו ללחום עוד, ושולם יהי' על המדינות לעד". (תורת שלום עמ' 203).

¹ ראה אגרת אדמו"ר האמצעי – 'אגרות קודש - אדמו"ר האמצעי' (מהדורת תשע"ג) עמ' לה. 'תורת שלום' עמ' 203. וראה מגדל עז (להר"י מונדשיין) במאמר "אזה"ע ושריהם" (עמ' תנב ואילך) דברים נפלאים שאמר אדה"ז בעת המלחמה בענין 'מלכות יוון' (מתוך מאמרי אדה"ז בכת"י, ואולי כבר נדפסו מאז), וכן מתוך האגרת הנ"ל. אלא שלכאורה במלחמה הנוכחית מוחלפת השיטה, ודברים שנכתבו אז על מלך צרפת מתאימים עתה באופן הפוך. וד"ל.

² אולי כמו "דובר אודות" (בתרגום מילולי מאידיש – "מ'האט גערעדט", "ס'האט זיך גערעדט"). הכוונה בכל אופן לאדנ"ע שאמר לבנו הרי"צ. יתכן שנכחו אנשים נוספים שאכן השתתפו בשיחה.

אגרת³ אדמו"ר מוהרי"צ אודות **מלחמת העולם השניה**⁴:

"בתקופה זו שהיא 'הרת עולם', שהעולם כולו מזדעזע מ'חבלי המשיח', כאשר השם-יתברך הצית את כותלי הגלות... תפקידו של כל יהודי, איש ואשה, מבוגר וצעיר, להציב לעצמו את השאלה:

מה עשיתי ומה אני עושה על-מנת להקל את 'חבלי המשיח', וכדי לזכות לגאולה השלמה על ידי משיח צדקנו?"

*

סקירה קצרה על מלחמות רוסיה בזמן רבותינו נשיאנו

בזמן כ"ק אדה"ז – **א. חלוקת פולין** (בשנים תקנ"ג, תקנ"ה), שבה היתה כלולה לפני כן גם בלארוס וחלק מאוקראינה, תוך כדי פלישות ומלחמות. רוב שטחה של פולין הפך לשטח רוסי. **ב. מלחמת רוסיה – צרפת**, תקע"ב-תקע"ג.

בזמן כ"ק אדמו"ר האמצעי – **קרב לייפציג**, בתחילת תקע"ד. המלחמה באה בהמשך למלחמת נפוליון לאחר מפתו ברוסיה. נגד צרפת נלחמו הרוסים יחד עם בריטניה ומדינות נוספות.

בזמן כ"ק הצמח צדק – **מלחמת קרים**. רוסיה מול טורקיה, בריטניה וצרפת, בשנים תרי"ג-תרט"ז.

בזמן כ"ק אדמו"ר מהר"ש – בשנים תרל"ז-תרל"ח - **מלחמה** משמעותית נוספת בין **רוסיה לטורקיה**⁵.

בזמן כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב – **א. מלחמת רוסיה – יפן**, בשנת תרס"ד-תרס"ה. **ב. מלחמת העולם הראשונה**, תרע"ד-תרע"ח. **ג. מלחמת האזרחים**, ה'אדומים' (הבולשביקים) מול ה'לבנים' (תומכי המשטר הישן, וקבוצות מורדים שונות).

בזמן כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ – **מלחמת העולם השניה**, תש"א – תש"ה.

בזמן כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו – **מלחמת רוסיה – אוקראינה**, תשפ"ב⁶.

*

³ משנת תש"ב, שבה החלו הניצחונות הסובייטיים נגד גרמניה עד לסוף המלחמה. יצוין דבר פלא, שיום כתיבת המכתב, י"א בתמוז (עש"ק), היה ימים אחדים לפני מפת הצבא הגרמני שהתכוון לפלוש לארץ הקודש, בקרב אל-עלמיין. [האגרת במקור באידיש, ומובא כאן בתרגום לעברית מתוך "היום יום לעם"].
⁴ הרבי ציטט קטע מהאגרת בפתיחת הספר "היום יום" (שנדפס בשנת תש"ג).

⁵ היו מלחמות רבות מאות בשנים בין רוסיה לטורקיה, ומלחמת קרים היא הבולטת שבהם. אך אחריה היו עוד סכסוכים ומלחמות.

⁶ וראה לקמן במדור "פלאות בכל" על הרמז בשיחה (לכאורה) אודות מלחמה זו. אולי יש להוסיף למלחמות רוסיה בדורנו גם את 'המלחמה הקרה', שהסכנה שבה היתה רבה לשתי המעצמות, למרות התנהלותה השקטה כביכול.

ובעמדנו בערב חג הפורים הבעל"ט, ראוי להביא כאן קטע מתוך תיאור התוועדות פורים פר"ת ברוסטוב, בעת **מלחמת האזרחים**:

"... כשנכנסו הבאלשעווי' [=הבולשביקים] לבית ורצו לעשות חיפוש, השיבו להם שלרבינו אין לו פנאי עתה כי הוא יושב עם אנשים. שאלו באיזה זמן יבואו, והשיבו להם בעוד איזה שעות, ואז יפסיק מהענין שלו כו'. והלכו מהבית. בעוד איזה שעות באו עוד הפעם. מובן שאז היינו בשמחה גדולה כבר, על השולחן היו בקבוקים ממשקה [= של משקה] וגם על השולחן הי' מונח מעות מהנדבות שנדבו בעד הישיבה וכדומה. וכששמעו שהם הולכים [=באים] עוד הפעם, רצו הנאספים להסיר הבקבוקים וגם המעות, אשר זה הי' סכנה גדולה. וצוה כ"ק נ"ע שלא יעשו שום דבר ולא ישנו שום דבר. ואמר בזה"ל: איך, ווי איך שטיי אין דעם מצב, האב איך כלל פאר זיי קיין מורא ניט. [אני כפי שהנני במצב זה איני ירא מהם כלל]."

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 38

ימי ההכנה לי"א ניסן תשפ"ב

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[ב]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהר"י צאודות אביו אדנ"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

בניי אינם צריכים להתבלבל מה"מבול" שבעולם

"... בתקופתנו זו – כאשר ישנו ענין של מבול ובלבול בלתי רצוי בעולם, כנראה במוחש ד"מלכיות מתגרות זו בזו", און זיי אליין ווייסן ניט וואס זיי וילן" [=הם עצמם אינם יודעים מה הם רוצים]... ומחפשים עצות ויועצים כו' איך להתנהג במצב הנוכחי,

אמנם המצב אצל בניי הוא, שאין מה להתרעש ולהתבלבל מה"מבול" בעולם – אדרבה ואדרבה: "מבול" זה מהווה ענין רצוי וטוב ביותר לבניי, שכן "כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתייראים, אל תיראו, הגיע זמן גאולתכם", ו"מלך המשיח עומד (מכבר) על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר, ענוים הגיע זמן גאולתכם" . . ולזה באה ההכרזה (כפי שהכריזו גם בהתוועדויות שלפני זה) – "הגיע זמן גאולתכם" תיכף ומיד ממש, ממש ממש . . ."

(משיחת ש"פ חיי שרה תנש"א, על פי 'בשורת הגאולה' (תשנ"ג) עמ' 4)

הסיבה האמיתית להתפרקות בריה"מ

דברים סתומים שאמר הרבי בתשנ"ב, שמסבירים גם תהליכים ותמורות בימינו

בגליון הקודם (37) בהערה 1 נכתב אודות דברי אדה"ז בגנות נפוליון ובעד הצאר הרוסי – "שלכאורה במלחמה הנוכחית מוחלפת השיטה, ודברים שנכתבו אז בשלילת מלך צרפת - מתאימים עתה באופן הפוך. וראה שיחת ש"פ וישב תשנ"ב (ראה 'תורת מנחם' שם) על מעלת צרפת דווקא, ואולי היתה נבואה לעתיד. וד"ל". (ע"כ מההערה הנ"ל).

והנה העירנו ח"א, שבשיחת ש"פ ויגש, ז' טבת, תשנ"ב (תורת מנחם שם עמ' 75) כתוב במפורש שכתוצאה מאי-החזרת ספרי רבותינו נשיאינו למקומם האמיתי נעשתה הנפילה של מדינת רוסי':

"מקשרים זאת גם עם העובדה שבימים האחרונים התבטלה עיר הבירה של המדינה ההיא, ועד שהעבירו אותה לעיר אחרת".

ובהערה 85 שם, שמצב זה הוא "ההיפך בתכלית מהמצב בזמן אדה"ז, שנתקיים רצונו בנצחון מדינת רוסי' נגד צרפת (מפני המעלה שע"ז ביר"ש כו' של בני"), ובדורנו זה החידוש – שגם מדינת צרפת נעשתה מקום תורה ויר"ש והפצת היהדות והמעיינות חוצה . . . ועתה - נעשית המהפיכה והנפילה של מדינת רוסי', בשינוי עיר הבירה וכו'".

וראה ב"שיחות קודש" תשנ"ב (נ.י. תשנ"ג)⁷, שהרבי התבטא בחריפות: " . . . עדיין לא הוחזרו הספרים והכתבי-יד למקומם! ישנו גוי שנטפל לדבר (ס'איז דא א גוי וואס פארטשעפעט זיך מיט דעם") ויש יהודי שנטפל לזה, ואוי להם ואבוי להם! ...

*

לעצם הענין: לכאורה הדברים תמוהים, וכי איזו עיר הבירה השתנתה בטבת תשנ"ב? וגם איזו עיר הבירה התחלפה באיזו, ולאיזו מהפיכה הכוונה?

נראה שהכוונה היא להתפרקות ברית המועצות באופן רשמי בזאת חנוכה, ב' טבת, תשנ"ב. ביום זה נוסד "חבר מדינות העמים" (מדינות חבר העמים, חמ"ע) בין רוסיה בראשות ילצין, אוקראינה, ובלרוס, ובכך הקיץ הקץ על ברית המועצות, המדינה הענקית שסירבה להשיב את הספרים.

משכך, נתבטלה עיר הבירה של בריה"מ – מוסקבה, ונהייתה לעיר הבירה של רוסיה בלבד, דהיינו, ירידה משמעותית במעמדה. שבועות אחדים לאחר מכן נהייתה פטרבורג לעיר פדרלית (כמוסקבה); מעמדה התחזק, ובלעדיותה של מוסקבה נחלשה. ועצ"ע⁸.

*

שלילת מלחמה גם בנוגע לאומות-העולם

⁷ וראה גם "יומן השליחות המיוחדת" עמ' תכט, תל.

⁸ וראה שיחת יו"ד כסלו תשד"מ (תו"מ שם עמ' 538), שזה שארה"ב נעשתה למלכות אדירה, "מושל בכיפה", במקום "המדינה היא", הוא משום שבעבר היה בבריה"מ רוב מנין ורוב בנין של בני", ולאחר שרוב מנין ורוב בנין דבני" עברו לארה"ב נהייתה היא "מושל בכיפה" עיי"ש.

"צריכים להשתדל שלא לומר דבר בלתי-רצוי אפילו בנוגע לאומות-העולם, כי, ע"י אמירת דבר בלתי-רצוי ממשיכים היפך הברכה (ח"ו) בעולם, והרי נמצאים אנו במעמד ומצב שצריכים להציף ("דערטרינקען") את כל העולם כולו בעיני ברכות בטוב הנראה והנגלה" * מדברי כ"ק אדמו"ר לפני ארבעים שנה

"... רואים בפועל שהעולם נע ומזדעזע כו', ובאופן שמיום ליום נעשה המצב גרוע יותר, רח"ל, והלואי שהחל ממחר תתחיל הוספה בכיוון הרצוי – "העולם עומד" ו"העולם קיים".

וכדי לפעול את קיום ועמידת העולם (שזהו ענין שהזמן גרמא) – אזי נכון וטוב להחליט (בלי-נדר) להוסיף בנתינת הצדקה (נוסף על השיעורים בצדקה הקבועים בלאה"כ) בכל יום ויום עד הושע"ר ועד בכלל, מלבד – ביום השבת, ר"ה, יוה"כ"פ וימים-טובים, כמובן.

וכדי להדגיש שזהו בלי-נדר דוקא – מוטב שלא לתת סכום קבוע בכל יום, אלא לשנות את הסכום מיום ליום.

... ויה"ר, שההחלטה אודות ההוספה בנתינת הצדקה תפעל כבר את פעולת הצדקה, היינו, אע"פ שבליה אין זה עיקר הזמן המסוגל לצדקה (כמדובר כמ"פ [לקו"ש ח"ט ע' 292 ואילך]) – הרי ידוע הפס"ד בש"ע (או"ח סי' תקעא), שכאשר מחליטים החלטה טובה, הנה, אע"פ שקיומה **בפועל** יהי לאחר משך-זמן, נפעלת כבר פעולת הדבר ע"י קבלת ההחלטה עצמה, וכמ"ש בדניאל (י', יב) "מן-היום הראשון אשר נתת את-לבך גו' נשמעו דבריך", ועד"ז בענינו – בנוגע לכל הפעולות הנעשות ע"י ההוספה במצות הצדקה, בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים.

ובפשטות – שרואים בעיני-בשר כיצד משתנה מעמד ומצב העולם כולו מן הקצה אל הקצה, באופן ד"העולם עומד" ו"העולם קיים".

ומובן, שכללות הענין ד"ישב העולם", גם בנוגע לאומות-העולם – נוגע גם לבני", כפי שרואים בפועל שכאשר "מלכיות מתגרות אלו באלו", מבטאים הם חלק מכעסם על 'שונאי-ישראל' (בלשון סגי-נהור), רח"ל!

מובא בספרים בשם ה"מונקאטשער" (שהי' פוסק בנגלה דתורה וכן בהנהגות ע"פ תורת החסידות), שבזמן מלחמת-העולם הראשונה אמר שאין להתערב בבעלותו של הקב"ה כו' ("מ'דארף זיך ניט מיטן אין דעם אויבערשטנס בעה"ב'שקייט"), כי אין לדעת מה טוב ומה אינו טוב כו', ולכן יש לבקש מהקב"ה בקשה וברכה כללית בלבד, ללא פירוט אודות גמר המלחמה וכיו"ב.

אבל: לכל לראש, אין הכרח לומר שהדברים המובאים בשמו הם בתכלית הדיוק (שכך נאמרו הדברים), כי אע"פ שאין להניח שמאן-דהו המציא את כל הענין מאל"ף ועד תי"ו, הרי ידוע שע"י שינוי בתיבה אחת וכיו"ב – משתנה לפעמים תוכן כללות הענין באופן אחר לגמרי!

ואפילו את"ל שהדברים נאמרו באותו אופן כפי שנדפסו בשמו – הרי אין כל הכרח לומר שזהו כלל השייך לכל המלחמות בכל הזמנים כו'.

ובפרט כאשר רואים במוחש את התוצאות שישנם מכל מלחמה – אשר לא זו בלבד שהדבר גורם להעדר-החיים רח"ל אצל אינם-יהודים [שזהו דבר בלתי-רצוי, ובנ"י צריכים להשתדל למנוע זאת כפי יכלתם – במכ"ש וק"ו ממה ש"מפרנסין עניי עכו"ם עם עניי ישראל" (גטין סא, א), ועאכו"כ כאשר מדובר אודות כללות ענין החיים], אלא שישנם גם תוצאות בלתי-רצויות רח"ל אף בנוגע לבנ"י; ולא רק בנוגע לממונם של ישראל ח"ו, אלא גם בנוגע לגופם של ישראל רח"ל.

ומזה מובן, דנוסף על המדובר לעיל (ס"ט ואילך) בארוכה אודות הצורך לדבר על בנ"י באופן טוב ורצוי בלבד, ושלא לומר ח"ו דבר בלתי-רצוי על אהב"י – צריכים להשתדל שלא לומר דבר בלתי-רצוי אפילו בנוגע לאומות-העולם, כי, ע"י אמירת דבר בלתי-רצוי ממשיכים היפך הברכה (ח"ו) בעולם, והרי נמצאים אנו במעמד ומצב שצריכים להציף ("דערטרינקען") את כל העולם כולו בעיני ברכות בטוב הנראה והנגלה – ובדרך ממילא יתבטלו העינים דהיפך הטוב בנוגע לבנ"י.

אלו ש'תואנה הם מבקשים" – יבואו מיד בטענה שזהו 'דבר מבהיל': היתכן, לנצל חצי-שעה מהזמן דחודש אלול כדי להזהיר שלא לומר דברי-מוסר לבנ"י (תוך-כדי אמירת דברים בלתי-רצויים ח"ו על

אחב"י), ולא זו בלבד, אלא שמוסיפים ואומרים שאין לומר דברים בלתי-רצויים אפילו על אומות-העולם! **ובלשונם** – יטענו ויאמרו שזהו (ח"ו) היפך הענין ד"מצוה גוררת מצוה"!

הנה, לא זו בלבד שענין זה **מתאים** ע"פ תורה, אלא – זוהי **הוראת התורה**:

להקב"ה בכבודו ובעצמו הי' מתאים – כביכול – לומר למשה רבנו, שיצוה את בני" – עד סוף כל הדורות – שהם ישפיעו על אומות-העולם לקיים את שבע המצוות דבני-נח (ראה רמב"ם הל' מלכים ספ"ח).

. . והרי תוכנם הכללי דז' מצוות דב"נ הוא – "לשבת יצרה", קיום העולם, כולל – "לשבת יצרה" בנוגע לאחב"י בכל מושבותיהם. זאת אומרת, שבנ"י צריכים להשתדל בטובתן של אומות-העולם, כדי שמצב העולם כולו יהי' באופן ד"לשבת יצרה", ולכן, צריכים לפעול המשכת ברכות בכל העולם כולו (ולא לדבר באופן בלתי-רצוי ח"ו, היפך הברכה).

ונוסף לזה: ישנו פסוק מפורש "ודרשו את-שלום העיר גו' והתפללו בעדה גו' כי בשלומה יהי' לכם שלום". ומובן, שהתפלה לשלום העיר יחד עם ענין של קטרוג כו' – נוסף על שאין זה מוכרח, הרי זהו דבר והיפוכו!

ומה שישנם בעולם מזיקים ומחבלים וכו' – הרי אין כל הכרח לפתור זאת ע"י העדר החיים שלהם רח"ל, כי גם כאשר מדובר אודות "אויב ומתנקם" – צריכה לעשות כל האפשרי כדי ליטול מהם את האפשרות להזיק רח"ל, ולאח"ז צריכים להשתדל "**להשבית** אויב ומתנקם", היינו **להשבית ולבטל** את היותו "אויב ומתנקם", ובלשון חז"ל: "יתמו חטאים ולא חוטאים", ועד שפועלים שהם נעשים **לאוהבים ומסייעים** לבנ"י, ע"ד היעוד דלע"ל ש"ועמדו זרים ורעו צאנכם" (היינו, שמדגישים שהם 'זרים', וביחד עם זה יעמדו הם **ברצונם הטוב** "ורעו צאנכם").

ויה"ר שהדברים – המעטים בכמות – יפעלו את פעולתם, ומכאן ולהבא ידברו רק בזכותם של ישראל, וכל הדיבורים שאינם בזכותם של ישראל ח"ו צריכים לבערם מגבול ישראל.

ומובן, שאין צורך להסתמך על דבריו של פב"פ דוקא – כי כאו"א יכול לעיין בעצמו בגמרא ובמדרשי חז"ל ובשו"ע כו', ובדאי יבוא לידי מסקנא הנ"ל, מבלי כל ספק בדבר.

. . ובהתאם לפס"ד הרמב"ם (הל' תשובה פ"ג ה"ד) "צריך כל אדם שיראה עצמו . . וכל העולם חציו זכאי וחציו חייב . . עשה **מצוה אחת** הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשובה והצלה" – הרי מובן, דע"ז שמוסיפים **דיבור א'** בזכותם של ישראל (ובזכותו של כל העולם כולו, ואפילו **בזכות עצמו**) פועלים "תשועה והצלה" – ועד שמביאים את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, 'נאו'!

(משיחת י"ג אלול ה'תשמ"ב – ע"פ 'התנועות' ח"ד ס"ע 2169 ואילך)

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 39

ב' אייר תשפ"ב

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[ג]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרי"צ אודות אביו אדנ"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

כאמור [במדור "יובל היא"], בשמחת תורה שנת תש"ב הכריז כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע כל כתיבת ספר תורה לקבלת פני משיח צדקנו. ההכרזה הגיעה במקביל לפרסום ארבעת ה"קול קורא" ליהדות העולם, על רקע מלחמת העולם השנייה, שהמסר העיקרי בהם היה "לאלתר לתשובה – לאלתר לגאולה!".

בפועל החלה כתיבת הספר-תורה ב**ב' אייר** אותה שנה, כאשר כעבור כמה חודשים עמד היישוב היהודי בארץ הקודש בסכנה מוחשית מפני הכיבוש הנאצי.

בנס גדול ומופלא נעצרה ההסתערות הגרמנית במפתיע. המפלות הראשונות כבר החלו, והמשך המלחמה נערך במקביל לנסיגות והפסדים צבאיים עצומים.

ימים אחדים לפני הנס, כתב הרבי הרי"צ מכתב, שבו קבע שנמצאים בזמן **"שהעולם כולו מזדעזע מחבלי המשיח"**, וקרא לכל יהודי, איש ואשה, להציב לעצמו את השאלה:

"מה עשיתי ומה אני עושה על מנת להקל את חבלי המשיח, וכדי לזכות לגאולה השלימה על ידי משיח צדקנו?"

בספר "היום יום" שיצא לאור כשנה אחר-כך, בחר הרבי במכתב זה כהקדמה נחוצה לספר.

*

זהירות מדיבורים של "מרה שחורה"

לאחר מלחמת המפרץ הראשונה שהסתיימה בניצחון ברור של בנות הברית, קרא הרבי להכיר בנסים הגדולים שאירעו אז. במכתב כללי מכ"ה באדר כתב הרבי, שהיה קיים חשש להתלקחות מלחמת עולם, והדבר נמנע. עם זאת, וללא הקשר ברור לתוכן המכתב, נמצא גם משפט קודר למדי, שבו לכאורה רמז הרבי לאירועים עולמיים שעתידיים לאתגר שוב את האנושות כולה – ראה להלן.

"... באירועים שקרו בחודשים האחרונים... התרחש נס גדול לטובת בני ישראל ולטובת העולם כולו, נס גלוי לעיני כל העמים.

על פי התנאים הטבעיים של העולם הי' צפוי, שתהי' זו לא רק הכרזת מלחמה וכיוצא בזה, אלא שהמלחמה תגרוור לתוכה עמים רבים ותתלהט עד כדי מלחמת עולם ר"ל; אך בפועל, למעלה מדרך הטבע, לא זו בלבד שנמנעה מלחמת עולם, אלא שגם המלחמה שפרצה – שככה.

... יש לנו ציווי והוראה בתורתנו: "אל תפתח פה" – להישמר מדיבורים של "מרה שחורה" – ושמכאן ולהבא יהיו רק בשורות טובות, בטוב הנראה והנגלה".

(מתוך תו"מ תנש"א ח"ג בתחלתו)

*

בכורי אוה"ע עצמם ביטלו את שליטת הצורר

כעבור חודש, ב'יחידות' המפורסמת של כ"ו בניסן, קרא הרבי להודות לה' על הנסים והנפלאות, והתבטא בין השאר על כך שהגויים עצמם פועלים נגד הצורר:

"... רואים בגלוי איך שהתרחשו ומתרחשים נסים ונפלאות (בדוגמת הנסים ביציאת מצרים) לטובת בני ישראל ולטובת העולם כולו, החל מכך ש"למכה מצרים בבכוריהם", בכורי אוה"ע עצמם ביטלו את הכח ושליטה של צורר היהודים וצורר כנגד אנשים אחרים (כולל לא-יהודים), והוא מחזיר את מה שלקח, ומשלם את הנזקים..."

(שם – עמ' 105. ועיי"ש עוד)

*

שמחת הצדיק על הנקמה בגויים

"... דאף על פי שהעבודה היא באופן ד"ישמח צדיק בהוי", היינו שהשמחה היא בהוי' לבדו, ללא הרגש עצמו, מכל מקום ביחד עם זה, יש גם ענין השמחה על הפרעון מן הרשעים, שזהו אומרו "ישמח צדיק כי חזה נקם", אף שלכאורה הרי זה ענין הקשור עם הרגש ותוקף מציאותו, והיינו לפי שאינו מציאות לעצמו כלל, להיותו בתכלית הביטול, עד שמציאותו היא המציאות דלמעלה, שלכן גם השמחה על הפרעון מן הרשעים היא השמחה דלמעלה."

(ד"ה שיר השירים תשכ"ה – סה"מ תו"מ תשכ"ה)

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 40

י"ג אייר - ל"ג בעומר, תשפ"ב

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[ד]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרי"צ אודות אביו אדני"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

העיתון אפוף המסתורין

הירחון "הקריאה והקדושה" החל להופיע בסוף שנת ת"ש, השנה שבא הגיע הרבי הריי"צ נ"ע לארה"ב על מנת להתיישב בה.

למרות שמטרת העיתון היתה גם להפצת מעיינות החסידות וחיזוק יהדות ארה"ב בכלל – בולטת מאד הקריאה הבלתי פוסקת לתשובה של כל עם ישראל לקראת הגאולה הקרובה.

בואו של הרבי הריי"צ היישר מאירופה הכבושה בידי הנאצים העניקה לו בתחילה תשומת לב מיוחדת בקרב הציבור היהודי בניו יורק. אלא שהללו שיערו שייצאו ידי חובה בכבוד בלבד. התברר שלרבי היו תכניות מרחיקות לכת לשינוי פני היהדות במדינה, מה שממש לא מצא חן בעיני רבים מהיהודים המקומיים, שעבורם ההגירה לארה"ב מ"הבית הישן" באירופה היה כדי לברוח מאותה יהדות מיושנת.

מאמרים שונים ב"הקריאה והקדושה" משקפים את העימות בין העיתונים היהודיים הנפוצים אז שהציגו תחזיות שונות בדבר התקדמות המלחמה ועדכונים אודות מצב היהודים באזורי הכיבוש הנאצי, אך ללא כל מסר וחזון עבור היהודים בארה"ב.

יתירה מזו, כאשר "הקריאה והקדושה" החל בהנחלת המסרים של הרבי הריי"צ על ידי כותבים שונים⁹, החלו חלק מהעיתונים במאמרי ביקורת על ההעזה לקבוע לציבור בארה"ב מה עליהם לעשות – לחזור בתשובה לקראת הגאולה המובטחת בקרוב.

"הקריאה והקדושה" הגיב לביקורת זו, ואף תקף במאמרים מושחזים את אופיים הקריר ואת התנכרותם של האמריקאים, שאינם מוכנים להבין את גודל התקופה ואת האחריות המיוחדת שישנה לכל יהודי כעת בשל חבלי המשיח שנתעוררו במלוא עוזם.

בגליון הראשון כותב "איש יהודי" (שם העט של הכותב), כי "איננו יודעים אם נמצאים אנו עתה בימות המשיח, אך אין אנו יכולים ואסור לנו - לומר שלא...". לאחר מכן הוא קובע, בהשראת דברי הרבי הריי"צ נ"ע באותה תקופה, כי אלה הם חבלי המשיח.

הוא מציין את הפסוק "פקוד יפקוד" (בראשית נ, כד), שאמר יוסף לאחיו לפני מותו, כבשורה הנצחית לכל יהודי: "פקוד יפקוד"! יש להיות בטוחים שלמרות כל התהפוכות בעולם, יהיה אשר יהיה, תבוא בקרוב הגאולה השלימה.

נביא כאן ציטוט אחד (בתרגום מאידיש) מתוך המאמר, שבו ניתן לראות את היחס לגרמניה הנאצית מול שאר עמי אירופה (עדיין לפני כניסת רוסיה ואמריקה למלחמה):

"... אנגליה צריכה לנצח במלחמה, הצדק צריך לנצח, אמריקה צריכה להישמר מהמלחמה, ויהי רצון שכל זה יקוים, אם כך צריך לקרות. אבל אפילו לפי דברי המדינאים וסופרי העיתונים שאומרים שאנגליה עשויה להפסיד במלחמה, ושהעולם יפול תחת ידי עשו של ממשלות הזדון, שאז יכול לקרות שגם כאן באמריקה אחינו יסבלו ויהיו להם חס ושלוש זמנים רעים, בדיוק כפי שקרה ליהודים באירופה – אפילו אז אל ליהודים להתיימש חס ושלוש. כי אכן בשביל זמנים נוראים כאלו ניתנה לנו הנחמה מאז "פקוד יפקוד", במיוחד בשביל כך שלא נתייאש; ראשית, משום שהרי אנו אמורים להיגאל אי-פעם מהגלות, גם אם באיחור של כמה שנים – הרי זו (ההבטחה) ערבות לכך שבודאי לא נושמד חס ושלוש. שנית, הרי יכול באמת להיות שהזמן של "פקוד יפקוד" הוא אכן כעת, אם-כן בודאי שאין להתייאש ולדעת מה תפקידנו!

⁹ שלא נתברר עד היום מי הם, מלבד העורך מר אהרן לעווית (ראה אג"ק ח"ה – מכתבים אליו החל מחודש לפני הגליון הראשון) הדברים בודאי נכתבו בברכתו ובהשראתו של הרבי הריי"צ, שאף שלח חומרים לעורך שהיה נפגש עם הרבי הריי"צ מעת לעת לתכנון התכנים (ראה אג"ק שם במבוא ובאגרות המצוינות במבוא). מלבד מאמרי החסידות באידיש מהרבי הריי"צ, ישנן שמועות אודות דברים שונים שנכתבו על ידי הרבי הריי"צ ועל ידי הרבי (תחת שמות עט שונים), ואשרי מי שיבוא לכאן עם מסורת בדוקה בידו ללא פקפוק. לענין "איש יהודי" הכותב את המאמר שחלקו מצוטט כאן – הסגנון דומה מאד ל"קול קורא" (והמעין בין יבין), ויש להניח שהכותב הינו הרבי הריי"צ. רק נוסף ונציין כי "שיר הגאולה" - שנתפרסם אף הוא בגליון הראשון - מיוחס לרבי הריי"צ נ"ע, ולכאורה אין מערערים למסורת זו. וראה שיחות קודש תשנ"ב עמ' 534 אודות 'הקריאה והקדושה'.

. . . אנו מייחלים לניצחון האנושות הטובה, לניצחון האור על האופל, אבל איננו מתייאשים משום מהפכה עולמית, כי יש לנו את ההבטחה האלוקית (ישעיהו נד, י): "כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה, וחסדי מאיתך לא ימוש" וברית שלומי לא תמוט אמר מרחמך ד".

בחושך הגדול ביותר צריכה ההבטחה האלוקית הזאת לעם היהודי ("פקוד יפקוד") להיות אלומת-אור עבורנו. ומה שלא יקרה במשך השנים האחדות הבאות . . . ¹⁰ צריכים יהודים שלא להתייאש ולא לאבד את התקוה. סוף-כל-סוף יזרח כוכב היהדות, ומבחר האנושות ינצח ויבטיח את המשך קיומו, לאחר שמחריבי-העולם יכרתו מן הארץ לנצח.

יהי אור! שתאיר בכל הלבבות היהודיים התקוה לגאולתנו והבטחון שהשם יתברך ישמרנו בכל פורעניות העולם העכשוויות והעתידיות, ויהיה לנו אור בכל הזמנים החשוכים, כי שוב יקויים בנו הכתוב "ולכל בני ישראל היה אור במושבותם".

הבה נכריז "יהי אור" ! ויקויים "יהי אור" !

*

מלחמת גוג ומגוג ו'חברת תהלים העולמית'

מאוחר יותר, בשנת תש"א¹¹, פרסם הרבי הרי"צ את ה"קול קורא'ס" שזכו לתהודה רבה, אך גם להתנגדות וללעג מחוגים שונים. כהמשך ל"קול קורא'ס" הגיע גם המאמר (מאמר-חסידות) שנדפס בגליון אייר תש"ב (לפני שמונים שנה)¹², ד"ה "הוי כי גדול היום ההוא", ובו כותב הרבי הרי"צ שמלחמת העולם הינה מלחמת גוג ומגוג!¹³ והוא מסיים (בתרגום מאידיש):

. . . "זעקת תשובה-לבבית עמוקה, הבאה מאמונה פשוטה ומההתעודדות בשל הבטחון המוחלט ש"ממנה יושע", שאז יקויים "כי גדול היום ההוא מאין כמוהו", שתהיה מפלת גוג ומגוג, וכל ישראל ייגאלו על ידי משיח צדקנו".

כפי שהבאנו במדור זה בגליון הקודם (39), בחודש אייר תש"ב החלה כתיבת ה'ספר תורה של משיח'.

ויש להוסיף על כך, שבאותו חודש, בפסח שני, ייסד הרבי הרי"צ את חברת התהלים העולמית על יד קבר דוד המלך. באגרת הרבי הרי"צ (באידיש) מי"ד אייר תש"ב (שנדפסה בקובץ מכתבים שבסוף התהלים, ובאג"ק), המופנית "אל כל היהודים בכל מקום שהם", הוא מודיע על הייסוד, ועל כך שקבוצת תלמידי חכמים זקנים מיקירי ירושלים יאמרו שם את

¹⁰ שלושת הנקודות הם במקור, ורומזות לכאורה לניבוי העתיד במלים אלו, לעומת רוב העיתונים שסברו שהמלחמה תסתיים תוך זמן קצר, ובודאי לא שיערו שתימשך שנים ארוכות.

¹¹ ה"קול קורא" הרביעי נתפרסם בשלהי שנת תש"ב.

¹² יצוין כי השנה אנו נמצאים בשנת "פלאות בכל" (על פי הר"ת שנתן הרבי לתשנ"ב), וכן "פקוד פקדתי" מדגיש את כפל האות פ', כדברי המדרש (פרד"א פמ"ח), שהן אותיות גאולה. ואף אכן נאמר: שמונים שנה לספר-תורה של משיח (ב' אייר תש"ב) – ר"ת פ' = פלא, פקוד פקדתי.

¹³ לא מצאנו כזאת בכל ה"קול קורא'ס"; פעמים רבות נכתב ונאמר שם שכעת (באותו זמן) חבלי משיח, אבל לא נתפרש שהיא מלחמת גוג ומגוג.

התהלים מדי יום ביומו, ויישאו תפלה "לישועת כלל ישראל בארץ ישראל, ובכל שאר חלקי העולם".

אכן, כעבור כמה חודשים היה היישוב היהודי בארץ הקודש מאוים אף הוא על ידי הנאצים, עד לנסיגתם הפתאומית, שהיתה נס גדול עבור כל תושבי ארץ הקודש.

יצוין גם כי בחודש זה אף התרחש הניצחון המלא על גרמניה הנאצית בשנת תש"ה, בכ"ו באייר.

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 41

לקראת חג השבועות הבעל"ט. תשפ"ב.

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[ה]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרי"צ אודות אביו אדני"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

"ומעשה שיהיה כך יהיה"...

כך צפה 'הקריאה והקדושה' את מפלת הגרמנים בדרכם לאה"ק

בגליון הקודם (40) סופר כאן על אירועי אייר תש"ב ב-770 דאז, כאשר החלה כתיבת ה'ספר-תורה של משיח' ונתייסדה חברת התהלים העולמית על ידי הרבי הרי"צ נ"ע. כפי שצוין שם, נסיגת הגרמנים מאזור מצרים, בסמיכות לגבולות ארץ הקודש, אירעה בחודש תמוז שלאחר מכן. כך שהיתה זו בבחינת הקדמת רפואה למכה.

אמנם, תחילת התכנית הגרמנית וההתקדמות לצפון ומערב אפריקה החלו כבר בשנת תש"א, ובחודש סיון נחלו צבאות הגרמנים, בפיקודו של הפלדמרשל רומל, נצחונות גדולים באזור לוב. היתה כבר תכנית סדורה לכיבוש ארץ הקודש ר"ל, ואף תכנית סודית שנחשפה אך בשנים האחרונות – להשמדת היישוב היהודי ר"ל בשיטות שכבר החלו בהן באירופה.

כדאי לצטט כאן קטע מתוך 'הקריאה והקדושה'; במדור המרתק 'שיחות חולין בטהרה' מאותה תקופה בגליון חודש אייר תש"א כותב שם "בן ישראל" כך:

"... חיל האשכנזים הולך ומנצח, הולך ומחריב מדינות והרבה קהילות עם ישראל, וכבר נכנס למדברה של מצרים ומשם מתכוון לכבוש את מצרים, ולעלות לארץ ישראל ולהחריבה גם כן!

קינה היא לעמנו ותהי לקינה!

אני הקטן אומר – לאו דוקא! לאו דוקא שיש לנו להצטער על נצחון האשכנזים במדבר, אדרבה, מכיון שזכו להיות מהם דור המדבר, חזקה כי קרוב קצם וסופם להעשות גם מתי מדבר, ומעשה שיהיה כך יהיה:

המושלים מברלין נוסדו יחד על ד', על משיחו ועל ננתקה¹⁴, אבל היושב בשמים ישחק למו, והמשיח עדיין לא בא, נמצא שרק בננתקה הם לוחמים... ואותו לא ינצחו על נקלה, כי כל מה שיגדל נצחונם בכיבוש ארצות חדשות, יגדל מספר העמים הלוחמים תחת דגלו של ה"ננתקה", ועד שהם עסוקים בכיבוש העולם כולו, הרבה שלוחים למקום לקיים הבטחתו "ועלו מושיעים בהר ציון לשפט", ואוי להם להברלינטשיקים מאותו יום המשפט!

סוף דבר הכל נשמע: בני אפרים נפלו במדבר; יוצאי מצרים נפלו במדבר, וכל מי שמתכוון על דעת עצמו לכנוס לארץ ישראל ואינו ראוי לכך, רגליו מוליכות אותו דרך המדבר, וסופו ליפול, שלכך נברא אותו המדבר וכך נאמר בו¹⁵: "במדבר הזה יפלו!"

עד כאן מאותה כתבה. כאמור, הדברים התקיימו במדויק כשנה אחר כך, עם תבוסתה המהדהדת של גרמניה באותה מערכה.

*

כשהמצב מחריף – אני מאמין!

גליון חודש סיון שאחריו (גליון 9) לא היה חגיגי כלל וכלל. הוא יצא לאור כחודש לפני שהמלחמה התעצמה בצורה דרמטית עם הפלישה לברית המועצות בסוף חודש סיון תש"א. הסכם ריבנטרופ-מולוטוב, שהעניק שקט זמני לגרמנים מצידו של סטאלין, קרס לחלוטין ביוזמת הגרמנים שהיו בטוחים שזהו הרגע הנכון להתעמת עם ברית המועצות ולפעול להכרעה סופית במזרח אירופה.

הגליון סוער מאד בתחזיותיו ובמסריו גם ביחס לגליונות הקודמים, אם בשל החרדה לשלום יהודי ארץ הקודש, אם בגלל ש"ומרדכי ידע את כל אשר נעשה", וצפה כבר את חורבן קהילות בריה"מ בקרוב.

במאמר "המערכת" שבו זעקה גדולה ומרה על מצב היהודים באירופה הכבושה הוא מציין את החרדה לשלום יהודי ארץ הקודש עם התקדמות הגרמנים בחזית האפריקנית, ותוקף בחריפות רבה את הקרירות האמריקנית בענין האמונה בביאת המשיח. העיתונות היהודית-אמריקנית סופגת שם ביקורת מרובה על המבט המצומצם על האירועים העולמיים, ועל אי-ההבנה וההתנגדות למסר של "הקריאה והקדושה" שיש לראות בכל זה מהלך אלוקי שנועד לעורר את העם היהודי לתשובה כהכנה לגאולה הקרובה.

לראשונה מופיע בהדגשה תחת שם הגליון ("הקריאה הקדושה") ה'עיקר' הי"ב: **אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ואעפ"י שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא!**

בתוך מסגרת מופיע ביאור אקטואלי של ה"אני מאמין", ובו נכתב, שכעת הוא הזמן שחזו חז"ל מראש, ש"משיח בא בהיסח הדעת", כיון ש95 אחוזים של העם היהודי הסיחו את דעתם מביאת המשיח. "הזקנים כבר לא מאמינים בכך יותר, ואילו הצעירים אינם יודעים שקיימת תקוה כזו. דווקא זהו הזמן לבואו של משיח".

"לאלתר לגאולה" – לא להתייאש!

באותו גליון התפרסם ה"קול קורא" הראשון של כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע, שבו טבע את הסיסמא "לאלתר לגאולה!" כאשר הוא מדגיש שמוכרחת להיות תשובה של רוב בני ישראל כדי להגיע לגאולה שנמצאת כבר ממש "אחר כתלנו".

¹⁴ "למה רגשו גויים... על ד' ועל משיחו. ננתקה מוסרותימו... יושב בשמים ישחק" (תהלים ב).

¹⁵ במדבר יד, כט.

בתחילה הוא חושף לכאורה את הצורך ב"קול קורא", כיון ש"התרענו כבר תשעה חודשים ב'הקריאה והקדושה' (מהגליון הראשון בער"ה תש"א) שאנו חווים כעת את חבלי משיח ומוכרחים לחזור בתשובה כדי לקבל פני משיח צדקנו, אך לא היה הד ראוי לקריאתנו"¹⁶.

כהקדמה ל"קול קורא" כותבת המערכת:

"קול קורא זה פרסם הרבי שליט"א ב'מארגן זשורנאל"', עם המסר לכל היהודים בכל תפוצות ישראל, שאנו נמצאים כעת כמה שנים¹⁷ בערב הגאולה השלימה. אדמו"ר שליט"א מבקש מכל היהודים שלא להתיימש – תהיה התקופה גרועה ככל שתהיה, חס ושלום – אין להתיימש. ניתן להקל את חבלי המשח על ידי תשובה אמיתית, אך בכל מקרה הגאולה הנה באה במהרה, ולאחר האפילה הגדולה נצא כולנו אי"ה לאור גדול". המערכת.

חסידיים נוהגים לציין כי הרבי הריי"צ פרסם את ה"קול קורא" הראשון - דווקא בחודש סיון (תש"א) שבו הגיע כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לארה"ב. שלושת ה'קול קורא'ס' הבאים כמובן היו כבר לאחר בואו של הרבי.

ה"קול קורא" הבא התפרסם כעבור זמן קצר, בט"ז סיון¹⁸, כשבוע וחצי לפני הסתערות הגרמנים על בריה"מ. נציין רק כי בתוך הדברים הוא מתייחס גם לפרסום הרב שזכה לו ה"קול קורא" הראשון על ידי אדמו"ר"ם ורבנים, נשיאי בתי הכנסת - בדרשותיהם בחג השבועות, שחל כשבוע וחצי לפני כן.

יש להוסיף, כי הביטוי "לאלתר לתשובה" עדיין אינו מופיע בשני ה'קול קורא'ס', אף שהוא המסר המרכזי בהם, לצד הבשורה שהגאולה כבר בפתח. לראשונה נמצא הביטוי (לאלתר לתשובה – לאלתר לגאולה) ב"קול קורא" השלישי, שהתפרסם בי"ג תמוז, בסופו.

ה'קול קורא' הרביעי התפרסם רק בסוף שנת תש"ב, ערב שנת תש"ג. שם הוא מתייחס לאלו שטענו כי הקריאה "לאלתר לגאולה" אינה אמיתית, ובאה רק כדי לגרום לציבור בתשובה.

הרבי הריי"צ שולל בתוקף את הטענה מכל וכל, ומבטיח כי אכן זהו זמן הגאולה, ואף מכריז: **"שישו ושמחו בשמחת גאולה!"**

*

פרסום בשורת הגאולה באה"ק

ה"קול קורא"ס' הגיעו גם לארץ הקודש, וכן גם "הקריאה והקדושה", ואנ"ש עסקו במרץ בהפצתם, כפי שמתאר הר"ר משה סגל ע"ה בספרו "דור ודור" (עמ' 118 ואילך):

"שנת תש"ב. מלחמת העולם בעיצומה, הדים עמומים מזוועות הנאצים מגיעים לארץ ישראל. הארץ עצמה נמצאת בחרדה גדולה לגורלה עקב התקדמותו של צבא רומל למצרים. אדמו"ר רבי יוסף יצחק שניאורסון נ"ע שהצליח להימלט מידי הנאצים עם חלק ממשפחתו והגיע לארצות-הברית החל לפתח עבודת הסברה והפצה של יהדות בין יהודי אמריקה. למטרה זו ייסד תנועה רוחנית כללית בשם "מחנה ישראל". חסידי ותלמידיו נרתמו לפעולה רחבה, אולם הוא עצמו הטיל על שכמו את הנטל העיקרי של הסברה והפצה של היהדות והחסידות, בסיסמה "לאלתר לתשובה – לאלתר לגאולה". הוא פרסם בעיתונות בארה"ב, ארבעה כרזי "קול קורא" וקרא בהם לראות בייסורי עם ישראל במלחמה איומה זו חבלי משיח . .

הוא הוציא כתב-עת . . בשם "הקריאה והקדושה", והיו בו מאמרים פובליציסטים שלו, חתומים בשמות-עט ושל סופרים המקורבים אליו, כולם בנושא הפצת היהדות והדרך לשיבה אל המקורות. כתב-העת והקריאות האלה הגיעו גם לארץ . . אני נרתמתי לפעולות ב"מחנה ישראל" עם פעילי חב"ד, בייחוד עם הרב דוד חנזין . . ועם הרב דוד גולדברג ז"ל. בראש הנהגת הפעולה בארץ-ישראל

¹⁶ תוכן הדברים.

¹⁷ מסתבר שנכללת בזו גם התקופה הקשה (החל מעליית המפלגה הנאצית לשלטון בתרצ"ג) שקדמה לפרוץ

המלחמה.

¹⁸ ראה אג"ק אדמו"ר הריי"צ ח"ו עמ' שעז.

עמד הרב רש"י ז"ל שהופענו איתנו בערי הארץ ויישוביה כדי לפרסם בשורת הרבי הרי"צ לאלתר לתשובה – לאלתר לגאולה.

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 42

כ"ח סיון - ג' תמוז. תשפ"ב.

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[1]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרי"צ אודות אביו אדנ"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

האירועים שיזעזעו את העולם כולו כהכנה לגאולה

בשיחה יוצאת-דופן זו, מתייחס הרבי למאורעות מלחמת ששת הימים וההתערורות העצומה שהתחוללה בעקבותיה. בהתבסס על מאמר כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול", הרבי מסביר את ההבדל בין התערורות הנשמה שהיתה בעקבות שתי מלחמות העולם, לבין ההתערורות המיוחדת לאחר נסי 'ששת הימים'. ויהי רצון שנזכה בזמננו להתערורות כל העולם היהודי לקראת גאולת משיח, לא על ידי מלחמות ח"ו, אלא על ידי נסים ונפלאות בארצנו הק' ולכל בני' בכל מקום שהם; ובאו האובדים והנדחים לאה"ק בבנין ביהמ"ק ובקיבוץ גלויות על ידי משיח צדקנו.

בנוגע להמאמר שהתחלתו הייתה בפסוק "והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו'" – הנה:

טעם אמירת מאמר זה – שמיוסד על מאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר משנת תש"ג (ונדפס בספר המאמרים באידיש בשנת תש"ז) – כי, במאמר זה, אף שנאמר לפני יותר מעשרים שנה, יש בו מענה שאלת רבים: מהי משמעות המאורעות שארעו בארץ ישראל בקיץ האחרון.

ראינו במוחש שבעקבות מאורעות אלו נזדעזעו כל בני'. כל אחד מישראל, גם מי שנמצא בפינה נידחת בעולם, הזדעזע לגמרי, עד איבוד כל מהותו – בשעה שהיהודים בארץ ישראל עמדו, לא עלינו ולא עתה, במצב של סכנה; ובא לידי התעלות והתערורות בשעה שבחסדי ה' היתה הצלה ניסית ליהודים בארץ ישראל.

זעזוע והתערורות כזו – לא היו אפילו בשעה שאירעו הגזירות וההשמדות ל"ע ול"ע, שלא היו כמותם בדורנו זה, שמאורעות הנ"ל היו בנוגע לשישה מליון יהודים, וגזרות ושמדות בפועל רח"ל, ואעפ"כ לא גרמו כזה סוג זעזוע כמו שהי' עתה בעקבות המאורעות בארץ ישראל, כשהיתה רק דאגה ופחד (ולא ענין בלתי רצוי בפועל ח"ו) שלא יקרה מאומה ח"ו ליהודים בארץ ישראל.

ובכן, במאמר הנ"ל ישנו מענה ברור על זה כדלקמן.

ובהקדמה – שכאן רואים כוחם של נשיאי ישראל בהבהרת ענינים כו', שלאחרי זמן תופסים שענין מסוים הוא ביאור (לא רק על ענינים שאירעו בעבר, אלא גם) על ענינים שהיו בעתיד!

. . במאמר הנ"ל מדובר אודות שתי נבואות אודות שני ענינים של שופר שהיו באחרית הימים:

בימי הגלות האחרונים, קודם אתחלתא דגאולה (שהרי סיום הגלות, ולאחרי' הגאולה וקיוץ גלויות, תהי' רק ע"י משיח צדקנו, כפס"ד הברור של הרמב"ם ביד החזקה) – הנה בתור הכנה לגאולה האמיתית ע"י משיח צדקנו יהיו שני ענינים של שופר.

ובהקדים:

המשמעות של שופר בחיי האדם היא – התעוררות וזעזוע חזקים, אפילו כאשר לא מבינים בשכל מהי הסיבה לכך, וכמ"ש "אם ייתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו" (בתמי').

וכיון שבזמן הגאולה יהי' שינוי יסודי ועיקרי בעולם, לא רק אצל בני", אלא גם אצל אינם יהודים, להבדיל, שארי אז יקוים היעוד "לתקן עולם במלכות שד-י", וגם אלו שאפילו אז יהיו במעמד ומצב של "זרים", יהיו מוכנים לרעות את צאנם של ישראל – יש צורך להכין את העולם למעמד ומצב זה, ובפרט בנוגע לבנ", שאצלם יקוים היעוד "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", וכדברי רש"י ש"הוא (הקב"ה) עצמו צריך להיות אוחד בידיו ממש איש איש ממקומו".

הכנה זו נעשית ע"י שני ענינים של שופר – מאורעות מזעזעים שיזעזעו את העולם בכלל ואת בני" בפרט בכדי להכין אותם לגאולה.

שתי הנבואות הם אודות שתי תקופות שונות בענין ההכנה לגאולה:

א. נבואת זכרי' – "ואדני- הוי' בשופר יתקע והלך בסערות תימן",

ב. נבואת ישעי' - "והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים מארץ אשור והנידחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים".

זכרי' ניבא אודות תקופה קודמת שבה יהי' ה"שופר" הקשור עם מלחמות סוערות בין אומות העולם שיגרמו מהפכות בסדרי העולם הקבועים, וחבלי משיח נוראים רח"ל אצל בני", שיזכירו אפילו להרחוקים שהם יהודים.

ואילו ישעיה ניבא אודות תקופה שלאח"ז, שתהי' קרובה יותר לביאת המשיח, שאז יהי' "שופר גדול" – זעזוע חזק אצל כל בני", אפילו הרחוקים ביותר (במובן הרוחני), שיזעזעו ויתעוררו ע"י קריאת הקירוב האבהית שהשי"ת קורא לבנ", שתכליתה לפעול זעזוע גם אצל "האובדים בארץ אשור והנידחים בארץ מצרים",

. . זעזוע שיפעל ביטול מציאותם ("זיך פארליחן"), כדי שהדבר יבוא לידי ביטוי בכך ש"השתחוו לה' בהר הקודש בירושלים" – התמסרות עמוקה להקב"ה לקיים מצוותיו מתוך יראת שמים שלימה, ועד לקיום היעוד "והשתחוו . . בירושלים" כפשוטו – שכל בני" יגאלו מהגלות, וע"י משיח צדקנו יבוא להר הקודש בירושלים.

ובכן:

התקופה הראשונה, שבה התקיימה נבואת זכרי' – היא התקופה של מלחמת העולם הראשונה, ובעיקר, מלחמת העולם השני', שאז הורעד העולם כולו המלחמות סוערות, ובנ"י סבלו חבלי משיח קשים ביותר.

ובפרטיות יותר:

מלחמת העולם הראשונה פרצה בעקבות הריגת אדם אחד, וכתוצאה מזה התחילה מלחמה שהקיפה והבעירה את העולם כולו.

ומלחמת העולם השני התחילה ע"י אדם שלא הי' ראוי לשום דבר, ללא מעלות כלל – מציאות של העדר ("א גארניט") בכל המובנים, ובתחילה, אפילו חוצפה לא היתה לו – כידוע ההיסטוריא שלו. ואעפ"כ, נפל פחד על יותר משמונים מליון אנשים באותה מדינה שקיבלו את מרותו לחלוטין, וכן על העולם בכלל, שאף שידעו בבירור שהוא רוצה ומתכנן לבלוע את כל העולם רח"ל, התיירו לעצור אותו.

בשתי מלחמות אלו הורעד העולם כולו בסערות מלחמה נוראות, והסיבות שגרמו למלחמות אלו היו לגמרי שלא ע"פ שכל, אלא ש"לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפוץ יִטֶן"; הי' זה "אדני-הוי" ש"בשופר יתקע והלך בסערות תימן" – סערת מלחמות שהרעידו את העולם, והכינו אותו במידה מסוימת לשיניים שיהיו בגאולה ע"י משיח.

והתקופה השני התחילה במאורעות של הקיץ האחרון בארץ ישראל שגרמו לזעזוע אצל כל בני, שמשמעותם היא – התחלת התגשמות נבואת ישעי' הנביא אודות ה"שופר גדול"!

במאורעות אלו התחילה תקופה חדשה בהכנת בני לגאולה ע"י משיח צדקנו, אשר, מבלי הבט על כך שנמצאים עדיין קודם אתחלתא דגאולה [שהרי "מפני חטאינו גלינו מארצינו", וכל זמן שלא מתקנים את "חטאינו", את הסיבה, ישנו עדיין המסובב, שנמצאים עדיין בגלות, אפילו בארץ ישראל] נכנסנו לתקופה חדשה – שהקב"ה מצדו קרא לכל בני, קריאה אלקית לנשמה האלקית שיש בכל אחד מישראל, אפילו "האובדים והנידחים", והצליח לזעזע אותם ע"י ה"שופר גדול", וממתין למענה של בני על קריאתו, עי"ז שבני מצידם ינצלו את ההתעוררות כו' להתמסרות להקב"ה ולהתחזקות בקיום התומ"צ.

ואילו זכינו והיינו מנצלים כדבעי את הרגע של הזעזוע כו' – הי' משיח בא מיד, ומוציא את כל בני מהגלות; אבל לדאבוננו לא זכינו עדיין לכך, ולכן ממתין הקב"ה עתה שברגע זה ינצלו את ההתעוררות כו', כדי להתחזק בשמירת התומ"צ באופן ש"ובאו גו' והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים", במובן הרוחני, וגם כפשוטו, ע"י משיח צדקנו שיוציא אותנו מהגלות ויביא אותנו אל הגאולה השלימה, בקרוב ממש. (שבת בראשית תשכ"ח – תו"מ חנ"א עמ' 210-216)

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 43

י"ב-ט"ו תמוז. תשפ"ב.

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[ז]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרי"צ אודות אביו אדני"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

אגרת חבלי-המשיח

היום לפני שמונים שנה

בגליונות הקודמים (40-42) סופר כאן בקצרה על הנס הגדול ליישוב היהודי באה"ק בעת התקרבות הצבא הגרמני לאה"ק בתמוז תש"ב. הצבענו על פעולות רוחניות שונות שעשה הרבי הרי"צ נ"ע באותה תקופה, שלאחר המאורעות ניתן לראות הקשר בין הדברים, כהקדמת רפואה למכה. כפי שנכתב כבר, פרסם אז הרבי הרי"צ אגרת בעלת אופי חריג של דחיפות עליונה, למרות שהמלחמה התנהלה כבר זמן רב לפני כן, ובה הוא קורא לכל יהודי לעשות את כל התלוי בו כדי להקל את 'חבלי משיח'!

בעיקרון היה זה מכתב שנשלח אל 'ועידת יאנג איזראעל' (כפי שהרבי נשיא דורנו מציין על טופס "היום יום" שלו), אבל ניכר שהיתה זו הזדמנות להעביר מסר לכלל יהדות ארה"ב ויהדות העולם.

ברוח ימי חג הגאולה אלו, נוסף ונציין כי תאריך המכתב היה – י"א בתמוז; דהיינו, ערב חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז. היה זה חמשה ימים לפני פרוץ המערכה הסמוכה לאה"ק, כדלהלן.

אכן (כפי שצינו בגליון הקודם), הרבי הציב את הפתגם כהקדמה לחיבור "היום יום" בצורה בולטת והיא נתפרסמה מאז בכל המהדורות, שנים רבות לאחר סיום מלחמת העולם השנייה; ללמדנו על משמעותה הרבה והרחבה של אגרת זו מיד ולדורות.

*

אנו מביאים כאן פרטים היסטוריים אחדים להבנת משמעותו של אותו קרב, הידוע בשם "קרב אל עלמיין":

אזור 'אל עלמיין' נמצא במדבר המערבי בצפון מצרים, מערבה לישראל [לעזזה].

קרב אל עלמיין הראשון פרץ בט"ז בתמוז תש"ב, ונסתיים בי"ג מנחם-אב.

בקרב זה נבלמו הכוחות הגרמניים מהתקדמות מזרחה לתוך מצרים, אך לא נסוגו מקו החזית. בקרב נוסף (קרב אל עלמיין השני) שנערך כמה חודשים לאחר מכן (י"ב חשוון – כ"ד חשוון תש"ג) נסוגו הגרמנים לגמרי. התבוסה היתה מוחלטת.

נסיגה זו היתה בעצם נס ההצלה של הישוב היהודי בארץ, שכן, כפי שנתברר במשך השנים, התכנית הגרמנית היתה – אילו היו מגיעים לקהיר – להמשיך לארץ ישראל ר"ל. כך, למרות שבחזיתות האחרות הצליחו הנאצים באותה עת בתכנית השמדת היהודים (למרות הכשלונות הרצופים בשדה הקרב שהחלו בשלב ההוא של המלחמה) – ארץ הקודש נשארה המקום הבטוח ביותר.

*

נוסיף ונציין, כי יממה לפני¹⁹ פרוץ המלחמה הנוכחית פרסמנו את האגרת כאן ב'אוצרות ליובאוויטש' (גליון 36), בשל המתיחות שהיתה אז בשיאה. כעת עם התגברות הקרבות (וה' ישמור על כל בני ישראל בכל מקום שהם), אנו מפרסמים כאן שוב את האגרת, בתרגום לעברית.

¹⁹ למען הדיוק: מבדיקה נוספת מתברר שמשלוח הגליון למנויים בדוא"ל היה ביום זה עצמו.

"בתקופה זו שהיא 'הרת עולם', שהעולם כולו מזדעזע מ'חבלי המשיח', כאשר השם-
יתברך הצית את כותלי הגלות. . תפקידו של כל יהודי, איש ואשה, מבוגר וצעיר,
להציב לעצמו את השאלה:

מה עשיתי ומה אני עושה על-מנת להקל את 'חבלי המשיח', וכדי לזכות לגאולה השלמה
על ידי משיח צדקנו?"

(תרגום מאידיש, מתוך "היום יום לעם")

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 44

ט"ו מנחם-אב. תשפ"ב.

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[ח]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרי"צ אודות אביו אדני"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

כך פעל הרבי לפירוקה של ברית-המועצות

לפנינו מידע מרתק ומפתיע על הדרך השמיימית שנקט הרבי, על מנת
להביא לשינויים המפליגים שאירעו בברית המועצות בשנות המ"ם
המאוחרות:

בשיחת יום שמח"ת תשנ"ב (תו"מ עמ' 171) אמר הרבי:

ולהעיר שהצמח צדק הי' מתערב גם בעניני הנהגת העולם, כפי שמצינו אצל זקנו אדמו"ר
הזקן, כידוע ע"ד התערבות במלחמה לטובת נצחוננו של אלכסנדר. .

ויש לציין לשתי שיחות שבהן ציין הרבי בקשר להנהגת ה"צמח צדק" להתערב בעניני
המלוכה. ובהקדים, שהמיוחד בהן הוא, שחסידי פירשו בזמנו, שהעובדה שהרבי נשיא

דורנו הזכיר את הדברים דווקא באותן שתי הזדמנויות – פעל שהרבי התערב בהנהגת המלוכה בבריה"מ באותה עת, כדלהלן.

מדובר בשיחה בהתוועדות ערב ראש השנה תשמ"ג (סוף תשמ"ב, תו"מ שם, עמ' 2297), ושיחה בהתוועדות ערב ראש השנה תשד"מ (סוף תשמ"ג, תו"מ שם, עמ' 2073); שניהם, כידוע, ביום הולדת ה"צמח צדק". בשתייהן סיפר הרבי על כך שה"צמח צדק" היה נוהג לעשות פארייאדקעס" בפטרבורג! [= מנהל סדרים בפטרבורג]. "שהי' מוריד ומעלה מלכים ושרים בנוגע להנהגת המלוכה" (ערה תשמ"ג).

מה באמת אירע באותן שנים בברית-במועצות?

ובכן, שליט בריה"מ במשך שנים רבות היה ליאוניד ברז'נייב. בתקופתו לא נראה היה סיכוי לשינוי במדיניותה הקשוחה של בריה"מ בכל הקשור לשיטת הכלכלה, מדיניות החוץ וכו', וזאת, על פי האידיאולוגיה של המפלגה הקומוניסטית. בערב ראש השנה תשמ"ג (כ"ט אלול תשמ"ב) דיבר הרבי, כאמור, על כך שהצ"צ היה "עושה סדרים" בפטרבורג... בכ"ד חשוון תשמ"ג, כחודשיים לאחר אותה שיחה, לקה ברז'נייב בהתקף לב ומת. חלפה יממה עד שראשי המפלגה הקומוניסטית הואילו לספר על כך לאזרחים. הנהגת ה'מפלגה' הועברה כעבור יומיים ליורי אנדרופוב, והנה בערב ראש השנה של שנת תשד"מ (כ"ט אלול תשמ"ג) שוב דיבר הרבי על כך שהצ"צ היה "עושה סדרים" בפטרבורג. אנדרופוב לא איכזב, ומת בו' אדר א' תשד"מ, לאחר תקופת שלטון קצרה.

את מקומו מילא קונסטנטין צ'רניינקו, שמת לאחר תקופת שלטון קצרה עוד יותר – בי"ז אדר תשמ"ה; למחרת עלה לשלטון מיכאיל גורבאצ'וב, שמדיניותו החדשה הביאה להתפרקות ברית-המועצות, גם אם, כפי שהתברר לאחר שנים, לא לכך נתכוון...

כידוע, ראה הרבי בהתפרקות ברית-המועצות בצורה מהירה וחלקה יחסית – אירוע ניסי שהוא מסימני משיח (ש"פ תולדות תש"נ, תו"מ ח"א עמ' 420, 421).

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 45

כ"ח מנחם-אב. תשפ"ב.

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[ט]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרי"צ אודות אביו אדני"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

כשחבלי משיח הגיעו לארה"ב

השנה הקריטית: לפני שמונים שנה, בכסלו תש"ב, נכנסה ארה"ב למלחמה מול יפן, ומשם בהדרגה למערכה העולמית * בקיץ - כיבוש מזרח אוקראינה ודרום רוסיה על ידי הנאצים * תחילת המהפך לטובת המדינות שלחמו בנאצים * התייחסות מיוחדת של הרבי הריי"צ נ"ע למלחמה מול יפן * לאלתר לגאולה!

עמדנו במדור זה כמה פעמים על ה'קול קורא' המיוחדים ששלח כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע בשנת תש"א. ה'קול קורא' הרביעי התפרסם בסוף שנת תש"ב (ב'הקריאה והקדושה' גליון 25 עמ' יב ואילך), לקראת השנה החדשה תש"ג, ונשא את הכותרת המדהימה: "שישו ושמחו בשמחת גאולה!"

העובדה שמתקופה זו ואילך החלה מטוטלת המלחמה לנטות לרעת הגרמנים ברוב החזיתות, אולי מסבירה את העובדה ש'קול קורא' זה היה השיא של ארבעת ה'קול קורא' האחרון שבהם, כי לא היה צורך כביכול להמשיך בהם, לאחר שהקריאה להתעוררות לתשובה כבר פעלה את פעולתה בכך שהחל להסתמן סופם של הנאצים בעתיד הנראה לעין. מדובר כמובן בראייה כללית של מהלך המלחמה, כי השמדת היהודים ר"ל באזורי הכיבוש נעשתה ברובה דווקא בשנות הנסיגה של הגרמנים. מאידך, מדובר היה בחשש ממשי לגורלם של היהודים באה"ק ובמידה מסויימת התפתחה סכנה גם ליהודים בארה"ב, בתוככי כלל האוכלוסיה, באם לא היו עוצרים את היטלר ימ"ש, והיה מממש את כל שגעונותיו. לכן, ניתן היה לראות באמור לעיל את תחילת הישועה, למרות השבר של חורבן יהדות אירופה.

מה שאירע בשנת תש"ב וגרם לשינוי משמעותי במהלך המלחמה הוא כניסת ארה"ב למלחמה. המתקפה הענקית המפורסמת של היפנים על בסיס ארה"ב באוקיינוס השקט "פרל הרבור" בכסלו תש"ב, הביאה לתחילת המלחמה של ארה"ב ביפן, אך גם להיכנסה של ארה"ב למערכה העולמית נגד הנאצים ותומכיהם. כך שדווקא המתקפה נגד ארה"ב הביאה בסופו של דבר להשתתפותה ולתרומתה המכרעת לנצחון על הנאצים.

עם זאת, בקרבות הראשונים היו האמריקאים בעמדת נחיתות מול היפנים, וגם עדיין לא התפתחה מלחמה. כך יש להבין את כותרת-המשנה הלא שגרתית שב'הקריאה והקדושה' שיצא לאור בערב ראש חודש טבת תש"ב, שבועות אחדים לאחר המתקפה, בכתבה שנשאה את הכותרת: "לדורון לתפלה ולמלחמה": "פון א געשפרעך מיט אדמו"ר שליט"א וועגען די מעגליכקייט פון א מלחמה צווישען אמעריקע און יאפאן"] = שיחה עם אדמו"ר שליט"א אודות האפשרות למלחמה בין אמריקה ליפן]. בתוך הדברים קורא הרבי הריי"צ לתקופה זו "ערב-מלחמה" בין אמריקה ליפן. בהמשך הוא כבר קורא לזה מלחמה, וזועק להתעוררות של יהודי ארה"ב "לדורון ולתפלה", כאשר משמעות ה"דורון" היא (אותיות) נדר. דהיינו, לקבל החלטות טובות חזקות לשוב לקיום המצוות, ואז יינצלו מהמלחמה, ולא יצטרכו להגיע ח"ו ליסורים ששיבו את היהודים אל אבינו שבשמים.

במנחם-אב תש"ב גברו ההשמדות ר"ל של היהודים בבריה"מ, בדרום רוסיה, ובאותו זמן כתב הרבי הריי"צ את הדברים הבאים:

. . . ובדבר ענין ההתעוררות לתשובה, הנני בצער גדול מזה, אשר הרבנים שיי' בעצמם הם בייאוש גדול, שדבריהם לא יועילו, ובמילא אינם מניחים עצמם על זה . . . ולא זו בלבד שאינם מגלים את האמת, אשר צרות הזמן הם חבלי משיח, ואשר כל החי בישראל, בין אנשים

בין נשים, צריכים להכין עצמם לקבל פני משיח צדקנו, והקבלת פנים צריך להיות בלבושים נקיים שהם קיום המצוות בהידור, ובפנים צהובות ומאירות שהוא לימוד התורה כל אחד כפי יכולתו, ותמורת זה מבלבלים מוחם של ישראל בישועות ונחמות שוא . .

(אגרת הרבי הריי"צ נ"ע מכ"ד מנחם-אב תש"ב, לפני שמונים שנה (ההדגשות במקור). מתוך כו"כ אגרות שכתב בנושא ברציפות בשלהי מנחם אב. והשווה הפתגם ב'היום יום' ט"ו טבת [וראה 'היום יום לעם' שם, בהערה])

יצוין, כי כניסת ארה"ב למלחמה נחזתה על ידי הרבי הריי"צ כשנה וחצי קודם לכן, אף שלפי דברי כל הפרשנים הדבר היה מופרך אז. ב'הקריאה והקדושה' שיצא לאור לפורים תש"ב (גליון 18), מביאה המערכת אוסף של קטעים מדברי הרבי שפורסמו במשך שנת תש"א, ובהם רואים שצפה את העתיד. ועוד חזון למועד אי"ה לתרגם ולפרט.

לסיום, מעניין לציין כאן את תגובת מערכת הקוה"ק באותו גליון, לשאלת הקוראים – על פי מה קובע הרבי הריי"צ כי כעת הם חבלי משיח; המערכת מגיבה [להלן בתרגום לעברית]: "לא יכולה להיות שאלה אודות המקורות שמהם שואב אדמו"ר שליט"א את ידיעותיו בנוגע לקריאתו ההיסטורית "לאלתר לגאולה!", עובדה היא, שאפילו המקורבים, ואף בני ביתו של אדמו"ר שליט"א, לא יודעים את המענה. אנו יודעים רק שהכל נמצא ב"אותיות פורחות" שאנו מדפיסים, ושבזמן המתאים יפוענחו. אנו יודעים גם שהמלחמה עדיין נמשכת, ואף מתפשטת יותר, אכן כפי שאדמו"ר שליט"א קבע שכך יהיה, ושבשנת תש"ב עדיין לא יהיה שלום עולמי".

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 46

ערב ט"ו אלול תשפ"ב

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[י]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהריי"צ אודות אביו אדנ"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

בשיחה המובאת כאן הרבי מתייחס לדברים נוראים שמתרחשים בעולם, ומבאר שהנקודה החיובית שבהם – מסימני הגאולה, שמתברר מי באמת שייך לטוב ומי באמת שייך להפכו, בקיום הייעוד דלעתיד "יתבררו ויתלבנו וייצרפו רבים והרשיעו רשעים גו' והמשכילים יבינו".

" . . . כאשר מתבוננים בהמתרחש בעולם: רואים דברים מבהילים שאירעו דווקא "באחרית הימים", בדורות הכי אחרונים, עד לדורנו זה, אשר, עם היות שבדאי "לא תקום פעמיים צרה", הרי די והותר בכל הענינים המבהילים שכבר אירעו במשך השנים האחרונות והחודשים האחרונים.

וא"כ נשאלת השאלה: למה עשה ה' ככה?! היתכן שהקב"ה יניח שיוכל להיות מצב כזה, אשר, לאחר
כן תידרש **ההשתדלות** ד"למעשה ידיך תכסוף", מעשה בני אדם, כולל בני נח, "חביב אדם שנברא
בצלם" – לעשות פעולות מיוחדות כדי להביא ליישוב העולם!

ושאלה גדולה יותר – בנוגע לענינים המבהילים שבין הענינים המבהילים גופא!!

ולדוגמא – בעיני הנהגות בין אדם לחבירו, שמעולם לא היתה הנהגה פראית כזו כפי שרואים כיום
אצל בני נח, ולפעמים – גם אצל יהודים, ענינים שהם היפך שכל האנושי, ועאכו"כ – היפך השכל
דנפש אלוקית, היפך המבואר ומפורש בתורה אודות חומר האיסור דלשון הרע, הוצאת שם רע,
אמירת ענין דהיפך הברכה בנוגע ליהודי, וכיו"ב – איסורים שהגמרא מפליגה ומבהילה אודות גודל
חומרתם, שהם שקולים כנגד הענינים הכי חמורים!

וע"פ האמור לעיל, הרי גם בכגון דא בהכרח למצוא את הענין דירידה צורך עלי', כדלקמן.

בתקופה האחרונה מחפשים סימנים לביאת המשיח – "אט אט קומט משיח".

ובעצם, אין כבר צורך **לחפש** סימנים, שכן, כשמעיינים בסיום וחותרם מסכת סוטה, רואים שהסימנים
התקיימו כבר **בפשטות ובגלוי!**

אמנם, ישנו סימן נוסף, אשר, עם היות שלא הובא בסיום וחותרם מסכת סוטה, הרי זה פסוק מפורש
בתושב"כ:

בסוף דניאל מדובר אודות הענינים שהיו "באחרית הימים", עד לפרק האחרון, סיום וחותרם ספר
דניאל, שבו נזכר גם הענין ד"תרבה הדעת" (כפי שמביא הרמב"ם ש"באותן הימים תרבה הדיעה
כו"). ובהמשך הענין נאמר, שבבוא הקץ "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים ולא יבינו כל
רשעים והמשכילים יבינו.

כלומר, בבוא הקץ, "אחרית הימים" – יהי "עולם ברור", ולא מצב של בלבול (כמקודם לכן), אשר,
מכיון שלפעמים עושה מעשה טוב ולפעמים הפכו כו', לא יודעים לאן הוא שייך, אלא, "יתבררו ויתלבנו
גו" – מי הם אלו השייכים לסוג ד"רשעים (ש)לא יבינו", ומי הם אלו השייכים לסוג ד"המשכילים
יבינו".

ובנוגע לעניננו:

הענינים המבהילים שרואים לאחרונה, כאמור, גם אצל יהודים – יש בהם גם ענין טוב: הוכחה שכבר
הגיע הזמן ד"יתבררו ויתלבנו וגו".

(כ"ף מנחם אב תשמ"ו, תו"מ שם ח"ד עמ' 257-255. וראה שיחת פורים תשמ"ז באריכות)

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 47

כ"ט אלול תשפ"ב - שנת השמיטה, ערב שנת הקהל - תשפ"ג

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[יא]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרי"צ אודות אביו אדני"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

פנייה נדירה של הרבי לציבור היהודי

לפני שמונים שנה

בגליון של "הקריאה והקדושה" שיצא לאור ב"ערב ראש חודש תשרי" תש"ג, התפרסם מכתב של הרבי נשיא דורנו, בתור יו"ר ועד הפועל של מחנה ישראל, שנכתב כהקדמה לחוברת "קובץ מכתבים" של כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע שיצא לאור בשלהי תש"ב.

זהו כנראה מכתבו היחיד של הרבי שפורסם ב"הקריאה והקדושה", וגם לאחר מכן נדפס רק באגרות-קודש (ח"א אגרת כג, עמ' מ-מא).

במלאת שמונים שנה למכתב, ובעקבות אירועי החודשים האחרונים, אנו מביאים אותו בזה בעברית (ללא המקור באידיש).

ב"ה

מיד בבואו לאמריקה לפני שנתיים וחצי, החל כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א בעבודה בלתי-נלאית – לעורר את היהודים האמריקנים לתשובה, לתורה ולמעשים טובים, להבהיר שהגזרות הקשות על בני"הם חבלי משיח, ושישנה הצלה והיא –

"לאלתר לתשובה, שעל ידי זה יהיה לאלתר לגאולה שלמה ע"י משיח צדקנו".

דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א פעלו את פעולתם. בחוגים רחבים של הציבור היהודי החלה תנועת-תשובה, וארגונים יהודיים שונים העמידו את התעמולה בנוגע לתשובה על סדר יומם.

כדי לאפשר לכל אחד להכיר את דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א אודות "לאלתר לתשובה" ו"לאלתר לגאולה", מדפיסים אנו בזה אוסף של מכתבים ושיחות מהתקופה האחרונה.

אנו מעוררים ומקווים, שהרבנים ובני-התורה שי', ובכלל – כל מי שהוא בעל השפעה, ינצל את ימי הסליחות ועשרת ימי תשובה, בקשר לדרישה זו של כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א, כדי:

- להבהיר [לציבור] שהגזרות הקשות העכשוויות על בני"הינם חבלי משיח.
- לעורר כל אחד לתשובה אמיתית וחיוזק בקיום המצוות.
- להסביר את ענין טהרת האויר ע"י שינון אותיות התורה, ובפרט משניות, בכל מקום שבהם מותר הדבר על פי הדין.

ד) לדאוג לכך שכולם יירשמו לחברות התהלים, שבהיותן כלולות בחברת התהלים העולמית בירושלים תשב"א, הרי שתהיה בכך השתתפות [של חברי כל החברות תהלים] בתפלת [חברי] חברת-התהלים העולמית בעד כלל ישראל. בברכת כתיבה וחתימה טובה, לאלתר לתשובה – לאלתר לגאולה.

[]

יושב ראש ועד הפועל

*

התפוררות ברית המועצות, והקשר למינסק

בגליון 38 הבאנו במדור זה, שבשיחת ש"פ ויגש, ז' טבת, תשנ"ב (תורת מנחם שם עמ' 75) כתוב במפורש שכתוצאה מאי-החזרת ספרי רבותינו נשיאינו למקומם האמיתי, נעשתה הנפילה של מדינת רוסיה:

"מקשרים זאת גם עם העובדה שבימים האחרונים התבטלה עיר הבירה של המדינה ההיא, ועד שהעבירו אותה לעיר אחרת".

ונשאלת השאלה, שלכאורה לא ידוע על שינוי עיר הבירה בתשנ"ב לעיר אחרת.

כתבנו אז, שנראה שהכוונה היא להתפרקות ברית המועצות באופן רשמי בזאת חנוכה, ב' טבת, תשנ"ב. ביום זה נוסד "חבר מדינות העמים" (מדינות חבר העמים, חמ"ע) בין רוסיה בראשות ילצין, אוקראינה, ובלרוס, ובכך הקיץ הקץ על ברית המועצות, המדינה הענקית שסירבה להשיב את הספרים.

משכך, נתבטלה עיר הבירה של בריה"מ – מוסקבה, ונהייתה לעיר הבירה של רוסיה בלבד, דהיינו, ירידה משמעותית במעמדה. שבועות אחדים לאחר מכן נהייתה פטרבורג לעיר פדרלית (כמוסקבה); מעמדה התחזק, ובלעדיותה של מוסקבה נחלשה. ועצ"ע.

ע"כ מה שכתבנו אז. והנה לאחרונה נודע לנו מפי חוקר התקופה, יליד רוסיה, שכאשר הוקם חבר מדינות העמים הנ"ל היה מרכזו אמור להיות במינסק! ומטרתו היתה למנוע פרישה של מדינות אלו מרוסיה, ובד בבד, לשמש תחליף לברית המועצות, שמרכזו במוסקבה. אלא שהמהלך לא צלח, ובאותם ימים הושלמה התפוררות ברית המועצות, ואפילו מדינות אלו עצמם (אוקראינה ובלארוס) פרשו ונעשו עצמאיות לגמרי – וממילא איבד כל המהלך את משמעותו.

עם זאת, אין זה בסתירה לדברי הרבי, אלא אדרבה – הכיוון שהרבי הצביע עליו התחזק: לא רק שנעשה שינוי (ולו זמני) **בעיר אחת**, עיר הבירה מוסקבה, אלא יתירה מזו **מדינות שלימות** פרשו מרוסיה (בריה"מ לשעבר), ובכך החלישו את עוצמת עיר הבירה, שלפניה היתה עיר הבירה של כל המדינות, שהיו חלק ממדינה אחת – בריה"מ, וכעת נהייתה עיר הבירה רק של רוסיה.

לב מלכים ושרים ביד ה'

בגליון 44 סיפרנו במדור זה, על הדברים המופלאים שאמר הרבי **בערב ראש השנה**, תשמ"ג, ותשד"מ, אודות הצ"צ שהיה "מעלה ומוריד שרים בפטרבורג" בראש השנה, ובזה פעל הרבי את חילופי השלטון בבריה"מ, עד לעלייתו של **גורבאצ'וב** לשלטון, והשינויים המפליגים שאירעו בעקבות זאת, עד להתמוטטות בריה"מ לחלוטין.

והנה, שבועיים לאחר פרסום הדברים, הלך לעולמו מר מיכאיל גורבאצ'וב, מי שהעיד שהוא דווקא התכוון לחזק את ברית המועצות...

לקראת ראש השנה שבו עשה הצמח-צדק 'סדרים' בפטרבורג, הזכרנו כעת שוב את הדברים, ועם הוספה אקטואלית משיחת ש"פ שופטים תש"נ (תו"מ שם עמ' 201), בתקופתו של גורבאצ'וב עדיין:

"כשעומדים בתוקף המתאים בכח התורה, נעשית הנהגת המדינה כולה (ועד להנהגת המדינות שבכל העולם כולו) בהתאם לפס"ד ד' ישראל ע"פ התורה – "שופטים ושוטרים **תתן לך**", ע"ד סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו אודות הנהגת הצמח צדק, שבהיותו בעיר ליובאוויטש עשה "סדרים" בפטרבורג, עיר הבירה של כל מדינת רוסיא".

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 48

לקראת ש"ק י"ג תשרי - שנת הקהל - תשפ"ג

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[יב]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרי"צ אודות אביו אדנ"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

"חבל שכ"ק אדמו"ר שליט"א עושה הכל על דעת עצמו"...

ב'הקריאה והקדושה' של חודש תמוז תש"א התפרסמה הכתבה הבאה במדורו הפופולארי (אם ניתן לכנות זאת כך) של 'בן ישראל' המסתורי. הדברים נכתבו על רקע הקול-קורא הראשון של הרבי הרי"צ נ"ע, בסיון תש"א, כאשר בשורת הגאולה שהרעידה לבבות רבות

יהודים, עוררה גם הרבה ספקנות בענין הגאולה ואף לעג, מצד חוגים שונים. תגובתו השנונה של 'בן ישראל' מלווה כדרכו בסרקזם מריר, ויש להבין נכונה את כוונתו.

בעמדנו בימי 'הרת עולם', הן בלוח השנה היהודי והן במצב העולמי, מן הראוי לצטט את הדברים כהווייתם, למרות שהם גורמים לזעקת "עד מתי!" על הבשורה שלא נתקיימה בפועל, שהרי כדברי הרבי בכמה שיחות - אף שלא מובן איך לא התקיימה הבשורה, מכל מקום בודאי יבוא עתה וכו'. – ויש להוסיף, שבודאי היו הדברים זירוז גדול להכנת העולם היהודי לקראת בוא משיח צדקנו, ואילו זכינו וכו'. וכיון שעתה שוב נראית לעיני כל העמים טלטלה גדולה שלמעלה מכל היגיון, ש'מלכויות מתגרות זו בזו' באופן הכי מבהיל, מן הראוי לעורר ולחזק את האמונה בבשורת הגאולה ששמענו מהרבי בזמננו זה. ובעז"ה יקויים עתה למטה מעשרה טפחים, בקרוב ממש.

• בן ישראל

שכך נאמר;

הכרזתו של אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש ע"י קול קורא בעתונות כי במועד הקץ אנו עומדים, לא עשתה רושם עמוק כללי בלבבות אחב"י, אדרבא, רבים אומרים שאין ממש בדבר, שכבר רבו המכריזים בענין זה בדורות הראשונים וטעו; ואף אדמו"ר שליט"א בחלומו וטועה כמותם!

חבל שכ"ק אדמו"ר שליט"א עושה הכל על דעת עצמו ואינו מתייעץ עם מי שיהיה ואף לא עם כותב טורים האלו, כי לו בעצתי שאל, הייתי מיעצה להכריז על דבר נצחונם של הבריטים, מפלת היטלר, יסוד מלכות ישראל בשותפותם של הערבים בא"י, ונצחון הדימוקרטיה בכל העולם, והכל בבחינת השתא בעגלא ובזמן קריב, וכל הציבור היו עונים: "אמן ואמן! תיתי ליה לרבינו, אשרהו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא!"

ובכן הכריז אדמו"ר שליט"א מה שהכריז ואני הקטן אומר – לאו דוקא!

לאו דוקא שהיהודים האמיריקאים מצפים לביאת המשיח, ולא דוקא שצריכין לבשר להם את דבר בואו בקרוב! מכל ענין המשיח נשאר להם לאחב"י בזו המדינה רק האני מאמין שאין להאמין בשום אדם המבשר את בוא המשיח! ומשום שכל אמונה בת התקוה היא, והם אינם מקוים למשיח, נמצא שאין להם לא תקוה ולא בת! ואלו לאלו שואלים וממללים: "הקץ מנין לו להמבשר?"

לדידי, ולכתחילה, לא היה צריך אדמו"ר שליט"א להכריז על מועד הקץ, ועכשיו כשהכריז, אני הקטן אומר: תדעו רבותי, שהמשיח בודאי יתגלה בקרוב כהבטחת אדמו"ר שליט"א, ואין לפקפק בדברי קדשו כלל, והמפקקים ושואלים "מנין לו?" מעידים על עצמם שהם אינם מאמינים בכלל בשום משיח וקץ, וכבר אמר על זה החכם מכל אדם "כי יש אדם שעמלו בחכמה ובדעת ובכשרון ולאדם שלא עמל יתננו חלקו – גם זה הבל ורעה רבה!" וכן ממש יאמרו המפקקים והבלתי מאמינים בקץ, שכל דברי אדמו"ר שליט"א הם חו"ש דברי הבל, ועוד מוסיפים בזה "רעה רבה" לזייף דברי קדשו ולהעיד עדות שקר שהקציב מועד הקץ לזמן קצר של חדשים אחדים, ובאמת להד"ם מכוער הוא, ואדמו"ר שליט"א אמר "בקרוב" ורמז לשנים מעטות ולא לחדשים!

סוף דבר: הקול נשמע! קול המבשר ביאת משיח צדקנו נשמע ע"י האדם שעמלו בחכמה ובדעת ובכשרון, וכל מי שענין הקץ בלבבו, מאמין ומחכה לו בכליון עינים; ומי שאינו מאמין בשום קץ, מפקפק, שואל וממאן ורואה בכמו זה דברי הבל ורעה רבה; ואין כל פלא שנתחלק

עמנו לשתי כתות אלו – מי שרוצים בחיים ובקץ לכל צרותינו בגולה, ומי שבחרים במות חו"ש ובאין קץ לגלות עם ישראל, שכך נאמר: "מי יחיה ומי ימות? (שאלה היא ותשובתה בצדה) מי בקצו ומי לא בקצו!" . . .

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 49

ט"ו מרחשוון - שנת הקהל - תשפ"ג.

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[יג]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרי"צ אודות אביו אדנ"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

האדישות לרציחתם של גויים חפים מפשע

במוצאי שבת ראה, אדר"ח אלול תשל"ח, היתה שיחה אודות שלילת הסכם השלום בין ישראל ומצרים שדנו בו באותם ימים, מתוך הסתמכות על הערבויות שנתנה ארה"ב להבטחת ביטחונה של ישראל.

כדי להמחיש עד כמה לא ניתן להסתמך על הערבויות ועל ההבטחות, הביא הרבי כהוכחה את מלחמת האזרחים בלבנון שהחלה בשנת תשל"ה, ונמשכה עדיין באותה תקופה (בתשל"ח), שבה בשלב מסויים התערבו הסורים ופגעו באוכלוסיה האזרחית של אלה שהיו נגד הסורים.

הרבה מאורעות טבח היו גם בין האזרחים עצמם, בין הנוצרים למוסלמים, אבל בשיחה מדובר על התערבות מדינה שמעוניינת להשתלט על מדינה אחרת, וזוהי סוריה, שפעלה בשנים אלו להשתלטות על לבנון על ידי בני בריתה בהנהגת המדינה.

משלחות נשלחו לחו"ל לבקש את התערבות ארה"ב והעולם לטובת האזרחים הנרדפים, ולמרות הבטחות שניתנו, לא נעשה דבר. ומכאן ברור שאין להסתמך על הבטחות אומות העולם.

בשיחה זו הרבי חוזר שוב ושוב על כך שעומדים מהצד כאשר נרצחים אנשים נשים וטף חפים מפשע!

השיחה מובאת כאן בגיליון זה בשל ההקשר האקטואלי למלחמת רוסיה-אוקראינה, בעת שישנם שאדישים למאורעות המזויעים של המלחמה הארורה הזאת, על אלפי הרוגיה האזרחים, אנשים נשים וטף.

" . . . והסברא שצריכים לוותר משום שיקבלו הבטחה, כפי שכבר הבטיחו בפה וכו' – הנה כדי לעשות הניסיון קל יותר, הראה הקב"ה דבר מבהיל לעיני בשר:

בצפון א"י ישנה מדינה שאינה קשורה ליהודים, מדובר אודות גוי אחד וגוי שני, במילא לא שייך לומר שם "הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב", ולכן הוא רוצה לעשות להיפך וכו' – שהרי אין מדובר כאן אודות יהודים, ושם אין גם את השאלה על כך שגזלו משהו ממישהו או שגירשו וכו' – ואעפ"כ נכנס צבא גדול ממדינה אחרת [סוריה – המערכת] ורוצח רח"ל מיום ליום אנשים חפים מפשע (לא אנשים שנלחמו בהם, או גזלו משהו מהם, אלא אנשים חפים מפשע).

ומצאו תירוץ, שכיון שצריכים להביא שלום בעולם, להביא צדק ויושר בעולם... – מביאים לשם צבא וכלי נשק, ויורים והורגים מדי יום ביומו אנשים נשים וטף חפים מפשע!

אין זה שעושים זאת בלילה בחשאי, ועושה זאת מי שהוא שחור, ירוק, אדום, ככל התארים שאומרים על כך – אלא עושים זאת גלוי לעיני השמש, וכל שבעים אוה"ע עומדים סביב; זועקים [הנפגעים – המערכת] אליהם ומתחננים אליהם שיושיעו אותם וכו', ואין פוצה פה ומצפצף!

כך היה לפני כמה שנים במדינה אחרת²⁰, וכך היה בנוגע ליהודים – שבנוגע ליהודים מצאו תירוצים, ש"הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב" וכו', שכל התירוצים הללו לגמרי אינם מספיקים לענין – אבל כעת גם תירוץ זה אינו, כי לא מדובר אודות יהודים, מדובר אודות אומה אחת מול אומה שניה. וכל אלה שרוצים שסתמכו על הערבות שלהם, והם ידאגו לכך שלא יתנו שיעשו איזו עוולה ולא לקיים את הבטחתם – יודעים גם הם מהמעמד ומצב הזה; מבקשים שיעשו משהו בנידון, ואעפ"כ אין הם טובלים אף אצבע במים קרים! וזהו דבר שנמשך כבר שבועות ואף חודשים, ובימים האחרונים – ביתר שאת וביתר עז.

ומזה מובן שאלה הרוצים ש[יהיה] "שלום עכשיו", כיון שיש נייר, שאומרים שידברו ויבטיחו... עליהם לדעת שהבטחה בדומה לזה היתה כבר בעבר²¹ בנוגע ליהודים, ולא קיימו אותה.

אבל זהו דבר שכבר היה לפני הרבה שנים – אמנם כעת רואים מה שקורה בצפון א"י, שזהו ענין גלוי ומפורסם, ושולחים שלוחים ועורכים שיחות ומבקשים שיעשו משהו, ואעפ"כ אין עושים [אוה"ע] דבר למנוע את הריגת אנשים חפים מפשע, וזאת אך ורק משום שהם [הסורים] רוצים לכבוש ארץ שאינה שייכת אליהם, שמכל זה מובן שאי אפשר להסתמך על שום הבטחות".

*

השמחה בשמח"ת תשד"מ שהפילה את מסך הברזל

בגליון 44 סיפרנו במדור זה, על הדברים המופלאים שאמר הרבי בערב ראש השנה, תשמ"ג, ותשד"מ, אודות הצ"צ - שבראש השנה "היה מוריד ומעלה מלכים ושרים בנוגע להנהגת המלוכה" (ער"ה תשמ"ג). בספרו זאת פעל אף הרבי עצמו את חילופי השלטון בבריה"מ, עד לעלייתו של גורבאצ'וב לשלטון, והשינויים המפליגים שאירעו בעקבות זאת, עד להתמוטטות בריה"מ לחלוטין.

[נחזור על עיקרי הדברים: שליט בריה"מ במשך שנים רבות היה ליאוניד ברז'נייב. בערב ראש השנה תשמ"ג (כ"ט אלול תשמ"ב) דיבר הרבי, כאמור, על כך שהצ"צ היה "עושה סדרים" בפטרבורג. בכ"ד חשוון תשמ"ג, כחודשיים לאחר אותה שיחה, לקה ברז'נייב בהתקף לב ומת. חלפה יממה עד שראשי המפלגה הקומוניסטית הואילו לספר על כך לאזרחים. הנהגת ה'מפלגה' הועברה כעבור יומיים ליורי אנדרופוב.

²⁰ לע"ע לא ברור למי הכוונה.

²¹ [הצהרת בלפור, או ההצבעה באו"ם על תכנית החלוקה? - המערכת]

בערב ראש השנה של שנת תשד"מ (כ"ט אלול תשמ"ג) שוב דיבר הרבי על כך שהצ"צ היה "עושה סדרים" בפטרבורג, והפעם מת אנדרופוב, בו' אדר א' תשד"מ, לאחר תקופת שלטון קצרה.

את מקומו מילא קונסטנטין צ'רניינקו, שמת לאחר תקופת שלטון קצרה עוד יותר – בי"ז אדר תשמ"ה; למחרת עלה לשלטון מיכאיל גורבאצ'וב, שמדיניותו החדשה הביאה להתפרקות ברית-המועצות].

אמנם עדיין צ"ע, כיון שמדובר בשלושה נשיאי בריה"מ ש"סיימו את תפקידם בעולם" כתוצאה מדברי הרבי – היה אמור להיות שהרבי ידבר על כך ג' פעמים?!...

והנה בהיותי ב-770 בסוכות העירני הרב דוד שי' נחשון, שבאותה שנה (תשמ"ג ערב תשד"מ) שהרבי דיבר (רמז) על אנדרופוב/צ'רניינקו בערב ר"ה - הרבי דיבר על כך בשמחת תורה שוב! וזה מכוון כנגד הנשיא הנוסף, צ'רניינקו.

חיפשנו את הדברים ומצאנום בהתוועדות ליל שמח"ת. ובהקדמה, שבלייל שמיני עצרת באותה שנה הרבי נהג בשמחה רבה ועצומה, כבליל שמחת תורה, והסביר זאת בליל שמח"ת, שהקדים את השמחה, על דרך הסיפור עם אדה"ז שתקע בשופר לפני שחרית כדי לפעול את נצחונו של אלכסנדר על נפוליון.

והנה כמה ציטוטים מאותה התוועדות, ליל שמחת תורה תשד"מ (תורת מנחם, שם):

"... כשם שבימים ההם היתה מלחמה בין נפוליון לאלכסנדר, כמו כן ישנו הענין ד"מלכיות מתגרות זו בזו" בימינו אלו... ומובן, שהדברים נוגעים למצבם של בני"י... ובפרט ע"פ מאחז"ל "אם ראית מלכיות מתגרות אלו באלו צפה לרגליו של משיח". **וכמו כן צריכים להשתדל בנוגע לשחרורם של היהודים ש"מאחורי מסך הברזל"**, להשתדל עבור הענין ד"ונתתי שלום בארץ" – בארצנו הקדושה... ועוד ענינים כיו"ב. וכל ענינים אלו יש לפעול – כאמור - ע"י ענין השמחה. ומטעם זה שינו את הסדר הרגיל, והתנהגו באופן של שמחה גדולה ביותר כבר בליל שמע"צ...".

"... יכול לשאול יהודי פשוט... מה לו ליהודי פשוט עם הענין ד"מלכיות מתגרות" – מה יכול הוא לפעול בהנהגת המלכיות?!... יהודי צריך לדעת שביכלתו לפעול בכל העולם כולו, כולל בהנהגת המלכיות – שהרי "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים"...".

ולסיום: הרב נחשון הוסיף ואמר, שבתקופת "הסכם וואיי" סיפר על כל האמור למר נתניהו...

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 50

בדר"ח כסלו, עש"ק ב' כסלו - שנת הקהל - תשפ"ג.

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[יד]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרי"צ אודות אביו אדני"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

ה'אדומים' וה'לבנים'

גלגולה הקודם של מלחמת הרוסים באוקראינים

בהמשך למלחמת העולם הראשונה ועם סיומה, פרצה ברוסיה מלחמת האזרחים, שעיקרה היה ההתנגדות של לאומים שונים וקבוצות שונות לבולשביזם של לנין. "רוסיה" היתה אז כינוי כולל לכל המדינות שהיו תחת ממשלת הצאר. המהפכה התקבלה בברכה במרכז רוסיה, אך לא בדרום רוסיה, שטחה של אוקראינה. גם שם התפצלו המתנגדים לקבוצות שונות (וכן היתה התנגדות במרכז רוסיה), אבל החלוקה העיקרית היתה בין ה'אדומים', הבולשביקים-קומוניסטים, לבין ה'לבנים', שברובם היו אוקראינים לאומנים. רוסטוב, הניצבת על הגבול שבין רוסיה המקורית לבין שאר רוסיה, סבלה משני הצדדים, והמאבק על העיר ניטש זמן רב. כך נראתה מלחמת האזרחים ממבטו של חסיד ברוסטוב, הרה"ח ר' לייבל כהן:

"בזמנים ההם היו המהפכות ברוסיה, מקודם בחורף תרע"ז שהורידו מכסא המלוכה את הצר הצורר ניקאלאי השני, וכעבור בערך 9 חדשים נעשה מלחמה פנימית בין המהפכנים גופא והיתה מהפכה שניה, ש[את] השלטון תפסו ה'אדומים' – באלשעביקעס – ואדמו"ר נבג"מ גר אז ברוסטוב על נהר דן.

ואחרי המהפכה השניה התחלקה הארץ, כי בדרום רוסיה היו ה'לבנים' – דיא ווייסע – ובמרכז רוסיה היו ה'אדומים', ונלחמו זה בזה. ובקיץ תרע"ח היה כעין הפסקה להמלחמה והיה היכולת אבל בקושי ובסכנה לעבור ממדינה למדינה, היינו ממרכז רוסיה לדרום, היינו שיהיה היכולת לנסוע לרוסטוב לאדמו"ר.²²

יצוין כי ה'לבנים' האנטי-מהפכנים הורכבו בעצמם מקבוצות יריבות שונות שדרשו לעצמם את השלטון, כך שהמצב הגיע לתוהו ובוהו מוחלט.

וכמו תמיד – היהודים בתווך: במלחמת האזרחים התחוללו פרעות במאות ערים ועיירות שבהן נספו רבבות יהודים, ונהרסו קהילות ותיקות עד היסוד. לפרעות היו שותפים שני הצדדים הלוחמים, כל אחד בתורו, כששלט במקום. הפרעות ביהודים נעשו על ידי ה'לבנים'²³, שהיו ברובם אוקראינים לאומניים, ושאר הקבוצות, אך גם ע"י ה'אדומים' בוצעו מעשי רצח רבים²⁴. עם זאת, עיקר פגיעתם הייתה ברכוש, כדי להמחיש את התפיסה הכלכלית החדשה, שהרי הרכוש נמצא בידי האזרחים כתוצאה מהשיטה הקפיטליסטית הנוגדת את עקרונות השוויון הקומוניסטי...

²² לב הארי' עמ' 56 ואילך.

²³ ה'לבנים' שהיו נגד המהפכה, האשימו את היהודים שהם שהביאו למהפכה, וזו הייתה העילה ה'רשמית' לפרעות.

²⁴ ראה 'דור ודור' עמ' 34.

בתחילת שנת תר"פ החזיק חיל דניקין ברוסטוב ובעיר לא היו פוגרומים, מכיון שקיבלו עזרה מצרפת ובריטניה שהתנו את הסיוע במניעת פרעות באזור זה. כך לפי גירסא אחת²⁵. אך הרב נחום ששונקין מתאר בזכרונותיו²⁶ טבח של משפחות יהודיות סמוך לביתו, ע"י קצינים של הלבנים. לדבריו, אהדת היהודים הייתה לאדומים שהצילו אותם מידי הלבנים.

היתה אפילו הלשנה מטעם ה'לבנים' על הרבי הרש"ב שהוא חוגג את נצחונם הקרוב של ה'אדומים'! היה זה בעקבות חגיגת שמחת תורה (שנת תר"פ) בבית הרבי בשירה ובריקודים... אך על ידי אחד מראשי ממשל ה'לבנים' שהמליץ לטובה על הרבי, הוסרה ההאשמה²⁷.

בחודש טבת תר"פ (ינואר 1920) נכנסו גדודי הגנרל בודינוב ותפסו את השלטון בעיר מידי ה'לבנים'. היה פוגרום קשה ברוסטוב, בעיקר נגד האוכלוסייה האמידה והעשירים (גם בקרב הארמנים) תוך כדי שוד כללי²⁸. הדיביזיה הששית של בודינוב שלחמה בחזית זו של המלחמה, הייתה ידועה לשמצה.

הר"ל כהן היה אז, כאמור, ברוסטוב, והוא מספר:

"בזה הזמן הייתה מלחמה גדולה והחזית הייתה אצל ביתנו ממש, כי ביתנו היה עומד בגובה ההר שאח"כ מתחילה הירידה לנהר דן, ובזה הזמן יצאו הדעניקינעס ובאו האדומים (בערך, קרוב לזדאי, פ' שמות תר"פ) והלבנים – הדעניקינעס (שאליהם נצטרפו גם הגרמנים) נסוגו אחורי רוסטוב שהיה שטח של ביצות ונעמדו בתחנה באטאייסק ונלחמו עם האדומים שהיו ברוסטוב כשני חדשים – ופעם אחת או ב' פעמים כבשו הלבנים בחזרה את רוסטוב, והיו רק יום או חצי יום ונסוגו לבאטאייסק, ואצל ביתנו ברחוב היו עומדים תותחים (פושקעס) . . ומהקולות של היריות היו מתפוצצים הזכוכיות מהחלונות, והדביקו פסי נייר על הזכוכית".

והנה תיאורו של הפרופסור ללצ'וק, שצפה בכניסת הצבא האדום לעיר:

"ה'אדומים' נכנסו לראשונה לרוסטוב בתרע"ט (1919) אך נהדפו מהעיר בידי ה'לבנים'. הם היו אז בעיר יום אחד בלבד. היהודים ברוסטוב היו יותר בעד ה'לבנים'²⁹.

ב-8 בינואר 1920 (י"ז בטבת תר"פ) נכנסו ה'אדומים' בפעם השניה לרוסטוב דרך רחוב טגנרוגסקי פרוספקט, שהיה ריק מאדם בשל הפחד מהבאות. חלק מהחיילים עמד על המדרכות לוודא שלא יתבצע ירי לעבר צעדת הצבא. ראיתי איך שהם פנו לרחוב הראשי - בולשוי סדובא.

אירוע נוסף שאני זוכר מאז: קרסניארמייץ (חייל 'אדום') אחד נכנס לבית החולים שבו היו הרבה שבויים 'לבנים' ויצא והכריז "הרגתי מפקד"! הם פגעו בעיקר במפקדים. גם אצלנו בבית החולים הם הרגו את הרופאים שהיו 'אופיצרים' (=מפקדים).

²⁵ ב'ספר הזכרונות – דברי הימים' עמ' כה הוא כותב שבתחילה לא פגע דניקין ביהודי קרמנצ'וג, והיהודים היו מרוצים. הפרעות החלו מאוחר יותר בהדרגה.

²⁶ 'זכרונותי' עמ' 79.

²⁷ ראה "אשכבתא דרב" עמ' 6.

²⁸ ראה 'זכרונותי' עמ' 78.

באותה תקופה בעת מלחמת האזרחים, אני זוכר שתי כרזות שהיו תלויות ברחוב: "הרוג ביהודים והצל את רוסיה"; "לגרש את היהודים לפלסטינה".

גם באותם ימים קשים ונוראים לא נפסק הקשר האמיץ בין החסידים לרבי, וכשהתקרב חודש החגים תר"פ (1920) חיפשו החסידים דרך כלשהי להגיע אל הרבי לרוסטוב.

ושם תיאורו של הר"ל כהן, והפעם בהיותו בקרמנצוג:

"בימים ההם, הנסיעה הייתה קשה מאד וסכנת נפשות כרוכה בכל נסיעה. ושם בקרעמענצוג היו בימים ההם הרבה מאנ"ש והתמימים, חוץ מהישיבה שהיתה שמה, והתחילו הרבה לטכס עצה איך לנסוע לרוסטוב לאדמו"ר על ראש השנה. ומצאו אחד שיש לו מוטורנע לזדקע (סירת מנוע) ונסעו בהספינה הקטנה על נהר דנעפער עד יעקאטרינסלאב, כדי למעט הנסיעה ברכבת שהיה סכנה, ומשם להמשיך ברכבת.

ונסענו בה הרבה מאנ"ש . . . עד יקטרינסלאב, ובאמצע הדרך היו לנו נסים גלויים. ירו עלינו כמה פעמים וגם סירה מלאה שודדים רדפו אחרינו ורצו לתפוס אותנו, אך בחסדי ה' לא השיגו אותנו, ות"ל באנו לשלום ליעקאטרינסלאב. בבואינו לשם היינו במלון קרוב לנהר דניעפר והיינו שם בערך שבוע, ושם מצאנו הרבה מאנ"ש המתכוננים ג"כ לנסוע לאדמו"ר על ראש השנה, אך מספרים שהדרך עד רוסטוב היא מסוכנת, כי באמצע הדרך בתחנה אילונאייסק מחפשים ברכבת יהודים ומורידים אותם לתחנה וגוזלים וחומסים ומכים וכו'.

. . . וגמרנו בלבנו לנסוע הלאה והש"ת שעזרנו עד כה יעזור להבא, ויסעו אנו – הבאים

מקרעמענצוג – ועוד נטפלו לנו הרבה מאנ"ש דיעקאטרינסלאב. מובן שנסיעתנו הייתה בפחדים גדולים, ובבואנו לתחנת אילונאייסק והנה נכנסו שני קוזקן (אז משלו שם הדעניקינצעס) והחלו לעשות חיפוש בין הנוסעים ולבדוק את הפאספארטין, וב"ה לא עשו לנו כלום, והרכבת הלכה הלאה ובאנו לרוסטוב לשלום . . . ועל ראש השנה ההוא, תר"פ - מבלי להביט על הסכנות הכרוכות בנסיעה - היה קהל גדול".

(מתוך הספר "בתוך הגולה" פרק י')

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 51

ערב חג גאולת רבינו הזקן, י"ט כסלו, שנת ה'תשפ"ג.

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[טו]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהר"י צ'אודות אביו אדני"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

הרבי צפה בתשד"מ את קריסת בריה"מ

בגליון 38 הבאנו משיחת ש"פ ויגש, ז' טבת, תשנ"ב (תורת מנחם שם עמ' 75) כתוב במפורש³⁰ שכתוצאה מאי-החזרת ספרי רבותינו נשיאינו למקומם האמיתי נעשתה הנפילה של מדינת רוסיה³¹, ומסיים שם . . . ועתה - נעשית המהפיכה והנפילה של מדינת רוסיה, בשינוי עיר הבירה וכו"³².

איך שנפרש את משמעותה של נפילה זו בשנת תשנ"ב – קדמה לכך שרשרת של נפילות שהביאה לשינוי מצבם של היהודים בבריה"מ מן הקצה אל הקצה.

בגליון 44 סיפרנו במדור זה, על הדברים המופלאים שאמר הרבי **בערב ראש השנה**, תשמ"ג, ותשד"מ, אודות הצ"צ - שבראש השנה "היה **מוריד ומעלה מלכים ושרים** בנוגע להנהגת המלוכה" (ערה תשמ"ג). בספרו זאת פעל אף הרבי עצמו את חילופי השלטון בבריה"מ כמה פעמים, בשנים תשמ"ג-תשמ"ה, עד לעלייתו של גורבאצ'וב לשלטון, ואת השינויים המפליגים שאירעו בעקבות זאת, עד להתמוטטות בריה"מ לחלוטין, בעידן שאחריו.

כך גם **בליל שמח"ת**, אמר הרבי דברים מיוחדים בנושא. ובהקדמה, שבילל שמיני עצרת באותה שנה רקד הרבי בשמחה רבה ועצומה, כבליל שמחת תורה, והסביר זאת בליל שמח"ת, שהקדים את השמחה לליל שמיני עצרת, על דרך הסיפור עם אדה"ז שתקע בשופר לפני שחרית כדי לפעול את נצחונו של אלכסנדר על נפוליון.

הרבי אמר אז שאחד הדברים שביקש לפעול בזה הוא להביא "**לשחרורם של היהודים ש'מאחורי מסך הברזל**".

על כל זה יש להוסיף, שבהתוועדות **יו"ד כסלו** באותה שנה (תשד"מ), שוב דיבר הרבי על היחלשותה של "המדינה ההיא, שזה שארה"ב נעשתה למלכות אדירה, "מושל בכיפה", במקום "המדינה ההיא", הוא משום שבעבר היה בבריה"מ רוב מנין ורוב בנין של בני"י, ולאחר שרוב מנין ורוב בנין דבני"י עברו לארה"ב נהייתה היא ה"מושל בכיפה".

יתכן ששיחה זו, שרומזת על היחלשות מעמדה של בריה"מ, באה כהמשך לשיחות הנ"ל בערב ראש השנה ובליל שמח"ת. אכן יש לציין שכעבור כשלושה חודשים מיו"ד כסלו, מת הנשיא אנדרופוב בחטף, ומעמדה של ברית המועצות כמעצמה נחלש עוד יותר. אף שבזמנו לא היה הדבר ניכר במדינה, אבל בדיעבד מציינים היסטוריונים, כי מאז מותו של ברז'נייב, מעמדה של בריה"מ ירד, וחלה התרופפות כללית במערכות המדינה. אנדרופוב ומחליפו החלש צ'רניינקו מתו תוך זמן קצר, ואילו מינויו המבטיח של הבא בתור, גורבאצ'וב, שבא

³⁰ ראה בשיחה.

³¹ אף שלכאורה היתה הכוונה למדינת בריה"מ, שהתפרקה ממש באותם ימים, אבל נכתב כאן "מדינת רוסיה" (למרות שהרבי הקפיד תמיד לסתום ולומר "המדינה ההיא" (מושג הכולל את כל מדינות בריה"מ). ואוי"ל בבחינת "ימים יגידו" – שהיה בזה רמז לבאות. וד"ל.

³² באותו גליון וכן בגליון 47 (במדור זה) עסקנו בביאור יישוב התמיהה על כוונתו של הרבי בענין שינוי עיר הבירה. עיי"ש.

לחזק את השלטון הקומוניסטי תוך כדי הקלות מסויימות, גרם בעקיפין לקריסתה של המדינה הקומוניסטית עצמה, ולנס שחרורם של יהודי בריה"מ מ"מסך הברזל".

*

בתשורה מרתקת שיצאה לאור לחתונת קליינברג-ווייסברג (בדר"ח חשוון שנה 12) מתפרסמים לראשונה יומנים ודוחו"ת של חסידים שנסעו בשליחות "עזרת אחים", בברכת הרבי, לבריה"מ, לחזק את מצב היהדות. על פי היומנים, נעשתה הפעילות בעיקר משנת **תשמ"ג** ואילך, שנת מותו של ברז'נייב (בכ"ד חשוון), שאז כנראה הוקל המצב במעט מבחינת היחס לזרים, ולכן התאפשרה יותר שליחת שלוחים, במסווה של תיירים, לקהילות היהודיות הגדולות.

*

"להשתדל שלא לומר דבר בלתי-רצוי אפילו בנוגע לגויים"

בספר המאמרים תקס"ה ח"א עמ' ריד³³ נמצא מאמר קצר של אדמו"ר הזקן שבסיומו נכתב, שלא להגיד היפך הברכה גם לא על אומות העולם, שלא לעורר דין ח"ו. המאמר הוא על הפסוק³⁴ הוי' יחתו מריביו, ונכתב שם בזה"ל:

אבל בקדושה לא יגור במגורו רע כלל. וכך צריך האדם לידבק במדותיו, מה הוא חנון ורחום כו', ולא לקטרג על שום אדם אף העע"ז ח"ו, כי כל הקטרוגים והדינים הם מס"א כו'.

בגליון 38 פרסמנו שיחת קודש מי"ג אלול תשמ"ב, שתוכנה מובן על פי מאמר אדה"ז הנ"ל. נצטט כאן שוב קטע מהשיחה³⁵:

"... ומזה מובן, דנוסף על המדובר לעיל (ס"ט ואילך) בארוכה אודות הצורך לדבר על בני" באופן טוב ורצוי בלבד, ושלא לומר ח"ו דבר בלתי-רצוי על אחב"י – צריכים להשתדל שלא לומר דבר בלתי-רצוי אפילו בנוגע לאומות-העולם, כי, ע"י אמירת דבר בלתי-רצוי ממשיכים היפך הברכה (ח"ו) בעולם, והרי נמצאים אנו במעמד ומצב שצריכים להציף ("דערטרנקען") את כל העולם כולו בעיני ברכות בטוב הנראה והנגלה – ובדרך ממילא יתבטלו העינים דהיפך הטוב בנוגע לבני".

אלו ש"תואנה הם מבקשים" – יבואו מיד בטענה שזהו 'דבר מבהיל': היתכן, לנצל חצי-שעה מהזמן דחודש אלול כדי להזהיר שלא לומר דברי-מוסר לבני" (תוך-כדי אמירת דברים בלתי-רצויים ח"ו על אחב"י), ולא זו בלבד, אלא שמוסיפים ואומרים שאין לומר דברים בלתי-רצויים

³³ נדפס לפני זה ב"מאה שערים" עמ' כח, א.

³⁴ שמואל-א, ב, י.

³⁵ ע"פ 'התוועדות' ח"ד ס"ע 2169 ואילך.

אפילו על אומות־העולם!?! **ובלשונם** – יטענו ויאמרו שזהו (ח"ו) היפך הענין ד"מצוה גוררת מצוה!"

הנה, לא זו בלבד שענין זה **מתאים** ע"פ תורה, אלא – זוהי **הוראת התורה**:

להקב"ה בכבודו ובעצמו הי' מתאים – כביכול – לומר למשה רבנו, שיצווה את בניי – עד סוף כל הדורות – שהם ישפיעו על אומות־העולם לקיים את שבע המצוות דבני־נח (ראה רמב"ם הל' מלכים ספ"ח).

. . והרי תוכנם הכללי דז' מצוות דב"נ הוא – "לשבת יצרה", קיום העולם, כולל – "לשבת יצרה" בנוגע לאחב"י בכל מושבותיהם. זאת אומרת, שבנ"י צריכים להשתדל בטובתן של אומות־העולם, כדי שמצב העולם כולו יהי' באופן ד"לשבת יצרה", ולכן, צריכים לפעול המשכת ברכות בכל העולם כולו (ולא לדבר באופן בלתי־רצוי ח"ו, היפך הברכה).

כמו־כן פרסמנו כאן בגליון 48 חלק משיחת מוצש"ק ראה, אדר"ח אלול תשל"ח, על האדישות לרציחתם של חפים מפשע בלבנון. עיי"ש.

ויש להוסיף, שבשיחת ש"פ משפטים תשד"מ³⁶ דיבר הרבי אודות "הגויים השאננים" שלא אכפת להם מצערם של בני ישראל, שעל כך אומר הנביא זכריה³⁷ "כה אמר ה' . . . וקצף גדול אני קוצף על הגויים השאננים . . .".

הרבי הקשה "וכי בשבע מצוות דב"נ ישנו חיוב על אוה"ע להצטער על צרותיהם של בני"?!
והרבי מסביר, שהענין מובן מאיסור "אבר מן החי" שהוזהרו עליו בני נח, מטעם איסור "צער בעלי חיים", ואם־כן, כל־שכן שיש להם להצטער בצערן של ישראל.

ועפ"ז י"ל גם בנוגע לבנ"י - שיש לבנ"י להצטער בצערם של בני אדם מאומות העולם שסובלים ממלחמה וכו'³⁸.

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 52

ט"ו טבת, שנת ה'תשפ"ג.

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[טז]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרי"צ אודות אביו אדנ"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

³⁶ תו"מ שם ח"ב, עמ' 984.

³⁷ שם, א, ז ואילך.

³⁸ וראה רמב"ם הלכות עבדים, פ"ט ה"ח: " . . . ואין האכזריות והעזות מצויה אלא בגוים . . . אבל זרעו של אברהם אבינו . . . רחמנים הם על הכל".

מבטו הרוחני של הרבי הרש"ב נ"ע על מלחמת העולם הראשונה

אנו מביאים בזה סקירה אודות המהלכים העיקריים במלחמת העולם הראשונה, כרקע לאירועים בימינו, ואת התייחסותו המרתקת של הרבי נ"ע למדינות הלוחמות, ולמשמעות הרוחנית של המלחמה – מתוך "ליובאוויטש העיירה של חב"ד"

באביב 1914 וחורף 1915 (תשרי-אדר של שנת תרע"ה) כבשו הכוחות הרוסיים שטחים נרחבים במזרח גאליציה האוסטרית (מערב אוקראינה כיום). מתקפת הנגד של צבאות גרמניה ואוסטריה ("מעצמות המרכז"³⁹) בחזית המזרח, החלה במאי 1915 [אייר תרע"ה] בגזרת גורליצה-טרנוב שבפולין. בחודשים יולי-ספטמבר [תמוז תרע"ה – תשרי תרע"ו], נערכה מיתקפה גרמנית-אוסטרית נרחבת לאורך החזית, מליטא שבצפון ועד בוקובינה (שמרכזה - צ'רנוביץ) שבדרום, ובה נכבשו פולין הקונגרסאית⁴⁰, וולין, ליטא ורוסיה הלבנה (ביילורוסיה) המערבית. כמו-כן, הוחזרה גאליציה המזרחית לשלטון האוסטרים. לרוסים היו כשלונות גדולים בשדה הקרב באוגוסט (חודש אב תרע"ה).

כך, בתוך כמחצית השנה, מצאו את עצמם 2,200,000 יהודים מתוך יהודי רוסיה תחת שלטון אוסטרו-גרמני.

בפולין הסמוכה הכריזו גרמניה ואוסטריה בנובמבר 1916 (חשוון תרע"ז) על הקמת ממלכה פולנית בשטחי פולין הנמצאים בשליטתם, לראשונה מאז חלוקת פולין (השלישית) ב-1795.⁴¹

ב-9 במארס 1917 (ט"ו אדר תרע"ז) אירעה ברוסיה המהפכה הראשונה ("מהפכת פברואר"⁴²) שבה הופל שלטון הצאר. בחודש יולי 1917 (תמוז תרע"ז) ניסתה הממשלה הרוסית החדשה (ממשלת קרנסקי) שוב את כוחה מול הגרמנים, אך נכשלה כשלון חרוץ.

כעבור כמה חודשים, ב-7-9 בנובמבר 1917 (כ"ב-כ"ד חשוון תרע"ח) התרחשה המהפכה השנייה ("מהפכת אוקטובר"⁴³) שבה תפסו הבולשביקים את השלטון בכח מידי הסוציאל-דמוקראטים (קרנסקי). לנין דגל בהפסקה מיידית של המלחמה, ובתחילת דצמבר 1917 (כסלו תרע"ח) נחתם הסכם שביתת נשק בין הבולשביקים לגרמנים.

מאוחר יותר, ב-3 למארס 1918 (י"ט אדר תרע"ח), נחתם 'שְׁלוֹם בֵּרֶסֶט-לִיטוּבְּסֵק'⁴⁴ בין ממשלת הבולשביקים בראשותו של לנין ובין שרי החוץ של 'מדינות-המרכז', ובו ויתרה רוסיה על פולין,

³⁹ גרמניה, אוסטריה והונגריה (הקיסרות האוסטרו-הונגרית) וטורקיה (האימפריה העות'מאנית) ובולגריה, לעומת "מדינות ההסכמה" – רוסיה, בריטניה ומושבותיה (= מדינות שתחת חסותה), צרפת ומושבותיה, איטליה וארה"ב.

⁴⁰ שהיתה רק במעמד של דוכסות (שהוכללה ברוסיה) על פי הסכמי וינה משנת 1815.

⁴¹ מתוך 'האטלס ההיסטורי - עם ישראל' עמ' 210.

⁴² על פי הלוח היוליאני שהיה נהוג אז ברוסיה – ראה "בתוך הגולה" עמ' 140. וראה 'העבר' חוברת כ' עמ' 243, על רשמיו של נער שלמד אז ב'חדרים' בליובאוויטש – מבשורת מהפכת פברואר, כפי שנתקבלה בליובאוויטש היהודית והנכרית.

⁴³ ראה בהערה הקודמת.

⁴⁴ וראה 'אגרות-קודש – מוהרש"ב' חלק א' עמ' תתצ, מכתב מרוסטוב מתאריך כ"ח באדר (שבוע וחצי לאחר ההסכם), שבו כותב כי בליובאוויטש סברה הנהלת הישיבה לעכב בעקבותיו את העברת הישיבה מליובאוויטש: "תמול הגיעני טלגרמה מליובאוויטש כאשר אפשר שהמצב נתחלף – ממתנים על תשובה. . . כפי הנראה כונתם על חתימת השלום, ואיני יודע אם יש לסמוך על זה".

אוקראינה, ליטא ועוד, שהיו אמורות להיות בעתיד מדינות עצמאיות⁴⁵. בינתיים נשאר שטחים אלו תחת כיבושה הצבאי של גרמניה. כמיליון חיילים גרמנים עדיין נכחו בשטחי הכיבוש באוקראינה, וברוב שטחי ליטא ובלרוסיה.

באוקראינה התבסס שלטונם של הגרמנים ושלטון אוקראיני פעל כסדרו, והיה כפוף לגרמנים. ולפי שעה היה המצב רגוע, מבלי שניתן יהיה לשער את החורבן הצפוי לבוא על אוקראינה בעקבות מלחמת האזרחים⁴⁶.

באזורי ליטא ובלרוסיה לא נשמרה היציבות, ולמרות ההסכם האמור, או שמא דווקא בגללו, המשיכו הגרמנים בהדרגה את התקדמותם בבלרוסיה⁴⁷, באזורים הסמוכים לרוסיה, כל משך קיץ 1918 (תרע"ח), כנראה כדי לקבוע עובדות בשטח לקראת הסדר עתידי, שידון במעמדם של מדינות אלו. בכמה אזורים הורכב גם ממשל מקומי זמני, כבאוקראינה.

כניסתה של ארה"ב למלחמה ב-1917 נתנה את אותותיה במאמץ המלחמתי נגד הגרמנים, ובסופו של דבר נחלשו הגרמנים וביקשו להגיע להסדר מול מדינות ההסכמה. אלה לא היו מוכנות לכך, כל זמן שהקיסר הגרמני עומד בראש המדינה. אזרחי גרמניה איבדו את נאמנותם לקיסר, לאחר האבידות הגדולות שהביאה המלחמה. העם מאס בו, ורסן השלטון נשמט ממנו. ב-21 לאוקטובר 1918 (ט"ו חשוון תרע"ט) התמרד הצי הגרמני נגד פקודת הקיסר לניהול קרב נוסף, ועובדה זו סימנה את סוף שלטונו. הקיסר נמלט מן המדינה. השלטון הרפובליקני שקם לאחר מכן שם קץ לקיסרות הגרמנית.

נציגי השלטון הגרמני החדש חתמו ב-11 לנובמבר (ז' כסלו תרע"ט) על הסכם הכניעה מול מדינות ההסכמה, והתחייבו לעזוב תוך שבועיים את כל שטחי הכיבוש! בעקבות יציאת הגרמנים מאוקראינה נחלש מיידית השלטון האוקראיני הזמני ופרצה מלחמת האזרחים, שנמשכה עד 1920, כאשר הבולשביקים הצליחו לבסס בברוטאליות חסרת תקדים את שלטונם החדש.

המלחמה הרוחנית נגד הגרמנים

בספר השיחות 'תורת שלום'⁴⁸ ישנן התבטאויות נדירות שאמר הרבי הרש"ב לבנו הרבי הריי"צ בימים הראשונים למלה"ע הראשונה. להלן דברים שאמר בט"ו מנחם אב, בתוך השבוע הראשון למלחמה:
"יום ו' עש"ק, ט"ו מנ"א, הואיל להגיד דא"ח כדרכו. . . בעת סעודת הערב⁴⁹ הובאה המכ"ע [= המכתב-עת – העיתון] ונקראה⁵⁰ לפניו, ונהנה מהאולטימאטום האנגלי לאשכנזי,

⁴⁵ אך רק פולין הצליחה לממש את עצמאותה לאחר תום מלחמה קשה, שפרצה כעבור שנה, מול הבולשביקים (האדומים) מצד אחד והאוקראינים (הלבנים) מצד שני.

⁴⁶ מלחמת האזרחים התנהלה בעיקר באוקראינה, עקב התמרמרות האזרחים על ההסכם הגרוע שהביאו הבולשביקים, שבו 'נמכרו' האזרחים לשלטונם (הזמני) של הגרמנים, וכן על איבוד הכבוד הלאומי בהפסדם של שטחים כה גדולים וחשובים. זאת, מלבד המרד של מתנגדי המהפכה לבולשביקים, הן מצד תומכי השלטון הקודם (הצארי), והן מצד האוקראינים שונאי הרוסים.

⁴⁷ ראה גם המובא להלן עמ' 447-446 מיומנו של הרב ג'ייקובסון, אודות המצב בחורף תרע"ח (1918): ". . . הרוסים האדומים הפסיקו ללחום ומלכות אשכנז הלכה וכבשה בכל מרחבי רוסיה, ביחוד במקום מושב היהודים . . . התקרבות האשכנזים למחוז אורשא . . ."

⁴⁸ עמ' 202 ואילך.

⁴⁹ יום ה', ליל ט"ו מנחם אב.

⁵⁰ = והוקראה.

ואמר, שזה יחליש כח ההתנשאות האשכנזי⁵¹. ואף כי הוא בטבעו כעין עשוי לבלי חת, אבל זה יגרום לו הכנעה במעט, אף כי בלי ספק לא בנקל⁵² יופרד ממעשיו המשוערים⁵³ מראש".

כעבור כמה ימים נשמעה מפי הרבי הרש"ב התבטאות נדירה⁵⁴ על הממד השמימי המסתתר מאחורי צעדיהם של המלכים המעורבים במלחמה:
"כל מלך גדול, כמו מדינתנו ואנגליא וצרפת ואשכנז בודאי יש להם שרים⁵⁵. אודות המדינות הקטנות אינו יודע⁵⁶ בבירור ואינו חושב שיהיה [= שיש] להם שר פרטי, אבל המלכים והמדינות הגדולות בודאי יש להם שרים, וחושב⁵⁷ אשר המלכים או מנהיגי המדינות⁵⁸ (כמו צרפת ואמריקא⁵⁹) בודאי מרגישים כח השרים שלהם, כלומר, זיי שטעלן א סאך [= הם סומכים ("בונים")] הרבה על תקפם וגבורתם העצמי, מלבד כוחם הפרטי בריבוי חיל וכסף תועפות וכלי זיין הרבה וכל הענינים הסבוכים בזה, כי אם בעצם ענינם שהוא מלך רוסיא, או מנהיג צרפתי, אשר הכח הלזה הוא הרגש הכח פנימי שלו, מה שלמעלה מכחות גשמיים המורכבים מענינים גשמיים כמו אנשי חיל וכלי זיין והדומה, והוא הוא כח השר⁶⁰ שלו המשפיע בו הכח והגבורה והתוקף במאד מאד בלתי משוער כלל⁶¹".

הרבי אמר אז דברים מופלאים שביטאו את הסתכלותו הרוחנית על האירועים הסוערים, ובשתיים: א. הציפיה לגאולה. ב. הצורך להתפלל בשלומה של מלכות, להצלחת הצאר, בעיקר על רקע העובדה שהאוייב הינו גרמניה, שיש בה דמיון לצרפת בראשות נפוליון⁶² מבחינת הנזק הרוחני:
"יום ג', י"ט מנ"א, בעת טיול – המשך הדיבורים [על המאורעות] – אמר, כי הרב רלו"י [= רבי לוי יצחק] מברדיטשוב חיכה על משיח⁶³, והיה שולח בכל עת את משמשו לראות אם

⁵¹ 4-ב באוגוסט ("ב מנחם אב), לאחר פלישת הגרמנים לבלגיה (הצעד הראשון במלחמה, שהיה מיועד לסלול את הדרך לכיבוש צרפת) הציבו הבריטים אולטימטום בפני הגרמנים – להודיע עד חצות הלילה ללונדון על הוצאת כוחותיהם מבלגיה. משלא נענתה, הכריזה בריטניה מלחמה על גרמניה. אולטימטום זה הפתיע והכעיס מאד את הגרמנים שציפו משום מה שהבריטים יישארו נייטראלים במלחמה. במידה מסויימת, התערבות בריטניה הפכה את המלחמה למלחמה עולמית (עוד לפני התערבותה המאוחרת של ארה"ב), אך באותה מידה גם היתה (כנראה) הסיבה לניצחון על הגרמנים. משכך, מובנת קורת רוחו של הרבי הרש"ב מהאולטימטום: נראה כי היה מרוצה מעצם התערבותה של בריטניה במלחמה, מה שיביא בעתיד למפלת גרמניה. ב"מבית הגנזים" עמ' כד, נדפס יומן של הרבי הריי"צ, ובו כותב בי"ג מנחם אב, שהרבי אביו הביע את פליאתו (באותו יום) על "אנגליא שעודנה יושבת בחיבוק ידיים". אך למחרת בערב (ליל ט"ו מנחם-אב) כבר הגיעה הידיעה על כך שהאנגלים הציבו אולטימטום וכו', והרבי הביע את שביעות רצונו, כמסופר כאן.

⁵² יתכן שיש בכך משום חזון על אחריתה של המלחמה, שאיש לא העריך כי ידרשו ארבע שנים עד להכרעתה המוחלטת של גרמניה.

⁵³ = המתוכננים.

⁵⁴ שם, עמ' 204.

⁵⁵ שבעים שרים שבעולם העליון, הממונים כביכול על העמים בעולם הזה. [וראה (באופן אחר) "בד קודש" עמ' 10.19 על הקשר בין המלכים (כולל- שרי המלוכה) למלכות של המלך העליון, הקב"ה].

⁵⁶ הרבי הריי"צ מצטט את אביו בלשון נסתרת, וכן להלן.

⁵⁷ = וסבור.

⁵⁸ מהדגשה זו אנו למדים שענין השרים שלמעלה, שייך גם למנהיגי המדינות כיום, למרות שבטלה מלוכה מן העולם (ברוב רובן של המדינות).

⁵⁹ מעניין האזכור של אמריקה כאן (בימיה הראשונים של מלה"ע) בקשר למלחמה, כשאיש לא שיער (גם לא

האמריקאים עצמם) שהם עתידים להיות שותפים למלחמה!

⁶⁰ העליון.

⁶¹ = שלא לפי התכנית שהיתה מראש, על פי גודל הצבא וכו' – כפי שמוסבר בהמשך הדברים, עיי"ש.

⁶² ראה "ליובאוויטש וחייליה" עמ' 98: "שאמר [הרבי הרש"ב] בשמחת תורה תרע"ו בפירוש: "וילהלם הוא

בבחינת נפוליון".

⁶³ מההמשך מובן שהכוונה היא לתקופת מלחמת נפוליון, וכפי שמסופר על הויכוח שהיה בין צדיקי הדור, מי צריך לנצח במלחמה זו – ראה לכל המובא כאן בענין זה, בהמסע האחרון (מונדשיין) עמ' 67 ואילך. וש"נ.

הולך משיח, ואומרים ה'עולם' וכן מפורסם, אשר בהיכל שהשיג הוא (רלו"י הנ"ל זצ"ל) כבר הלך משיח להתגלות, אמנם רבינו ז"ל (הכוונה על רבינו הגדול אדמו"ר הזקן זצוק"ל) שידע ביחוד (בבירור) שעוד לא הגיעה העת, לכן הסכים ושאף וחיכה להצלחת מדינתנו, כפי הטעם שכותב, אשר הממשלה הזאת דמדינתנו טובה גדולה לאחינו בני ישראל, ה' עליהם יחיו, ברוחניות, ופעל מעלה שיצליח מלכנו ומדינתנו דווקא, וכידוע מענין תקיעת שופר שלו בר"ה שלפני שנת המלחמה (כלומר, בשנה זו גופא בסופה היתה המלחמה) שהצליח בזה נגד אחד מגדולי הרבנים שהיה על צד המנגדים דווקא כנודע⁶⁴.

וסיים הרבי הרש"ב:
"ואנחנו לא נדע - בד"כ⁶⁵ הוא⁶⁶ עקבות משיחא, לכן עלינו לקוות לאור כי טוב, ואשר יקוים⁶⁷ (יקוימו) היעודים האמורים לנו מפי נביאי ד', אשר לא יוסיפו ללחום עוד, ושלוה יהיה על המדינות לעד".

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 53

ג' שבט, שנת הקהל - תשפ"ג.

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[יז]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהר"צ אודות אביו אדני"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

להבין את גודל השעה

כש"הקריאה והקדושה" ניסה לעורר את יהדות ארה"ב מתרדמתה, לפני שמונים שנה

בגליונות קודמים הבאנו ציטוטים מתוך דברים שנתפרסמו ב"הקריאה והקדושה" (רובם באידיש) בעת מלחמת העולם השניה (ל"ע ול"ע). בהמשך לכך, מתוך עלעול בהקוה"ק שיצא לאור בערב ראש חודש שבט תש"ג, לפני שמונים שנה, ניתן להתרשם שהמסר העיקרי הוא: שהמנהיגים הפוליטיים (היהודיים) בארה"ב וכן ה'רבנים' (הראב"ים) שאינם הולכים בדרך התורה מעבירים מסרים שקריים לציבור ומבלבלים את מוחם בעצות ורעיונות שאין להם שום סיכוי לשנות את המצב המר, במקום לעסוק בגורם העיקרי והאמיתי.

נראה מהדברים שלפנינו שהרלו"י צ' מברדיטשוב לא היה צד במחלוקת זו, אלא ראה בכך סימן לביאת המשיח בקרב.

⁶⁴ ראה בהרחבה ב"המסע האחרון" שבהערה הקודמת.

⁶⁵ = בדרך כלל (כללות). דהיינו: באופן כללי.

⁶⁶ כעת.

⁶⁷ כנראה מילולית מאידיש: 'ס'זאל מקויים ווערן'. ולכן בא בלשון יחיד.

לאחר תיאור הזוועות המתחוללות על ידי הנאצים באירופה הכבושה, שבשלב זה כבר התפרסמו במלואם ליהדות העולם, תוקפים סופרי הקוה"ק בחריפות את החמצת ההזדמנות לעורר את יהודי ארה"ב לחזרה בתשובה, אף שזוהי הסיבה היחידה שיכולה להיות לדבר נורא כזה שכמוהו לא היה בהיסטוריה – הצורך בזעזוע שיניע את כל היהודים לשוב אל ה' על ידי קיום המצוות.

גם אל הרבנים האמיתיים מופנית שם ביקורת קשה:

בטור מיוחד תחת הכותרת "פארוואס ג-ט ב"ה שווייגט!" [מדוע מחשה [שותק] הקב"ה!]
מתפלמס (כביכול) "בן ישראל" עם "ר' ישראל" שאינו מבין במה אשמים הרבנים (האורטודוקסים) בכך שאינם מצטרפים לקריאתו של הרבי הריי"צ "לאלתר לתשובה - לאלתר לגאולה". הוא מוכיח, עם לא מעט לעג, את הרבנים שעוסקים רק בשאלות של מחט בקורקבן, במקום למלא את תפקידם בחיזוק קיום המצוות אצל בני קהילתם, בתור צו השעה "לאלתר לתשובה". כדרכו, הוא מאריך לתאר את התקופה הרת הגורל, ומנסה להסביר ל"ר' ישראל" עד כמה אנשים הוכו בסנורים ואינם מבינים את תפקידם בשעה קריטית זו, שהיא "ערב הגאולה".

הדברים נכתבו על דעתו של הרבי הריי"צ נ"ע ובהשראתו, כשאת רוח הדברים ניתן לראות במפורש גם בשיחות ובמכתבי כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע, שחלקם אף מופיע בגליון זה.

*

אותה שנה, תש"ג, היתה שנת "קץ", כפי שאמר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בהתוועדות הידועה של פורים תשמ"ז, שבה גם הזכיר את ה"קץ" שאמר כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע על שנת תרס"ו [כפי שהבאנו בגליון הקודם אודות המאמר "להבין אם תורת הבעש"ט אמת" תרס"ג, שבה נאמר ה"קץ" הנ"ל לראשונה].

נביא כאן שורות אחדות מתוך השיחה (תו"מ תשמ"ז ח"ב עמ' 620):

" . . לא שמים לב שגם בשיחות שנדפסו בדורנו . . ישנם קיצין, החל מ"קץ" שנאמר ע"י אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע על שנת תרס"ו . . ועד לקץ שנדפס בימינו ב"הקריאה והקדושה" על שנת תש"ג, תש"ד וכו' . . "

הרבי מבאר בשיחה, שכעת נמסר תפקיד זירוז הגאולה לכל אחד ואחד, על ידי "מעשה אחד דיבור אחד, מחשבה אחת" (כלשון הרמב"ם).

*

מכתב למערכת מאחד התמימים שי'

במדור 'רשימות ורשמים' האחרון (גל' 52, ע' 3) הובאה התבטאות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע אודות המלך ווילהעלם: "אף כי בלי ספק לא בנקל יופרד ממעשיו המשוערים מראש". מן הנכון להעיר מדברי כ"ק אדמו"ר מהורי"צ נ"ע בשמח"ת תר"פ (סה"ש ע' 1): "פעם נסעתי עם אאמו"ר לברלין, ושלח אאמו"ר את משרתו ר' אברהם גרליק (אביו של ר' ירוחם ז"ל מבאברויסק) החוצה, צו דערוויסן זיך "וואס הערט זיך עפעס נייעס" [= להוודע אודות 'חדשות']. כשחזר ר' אברהם, אמר ששמע שהקיסר ווילהעלם ינאם נאום בסרטיא [= ברחבה] אחת, וילך אאמו"ר עמו לשם. כשבאנו לשם, היו הרבה נאספים, והמלך הי' מוכן לנאום, ופניו היו לבנים כסיד, ולידו עמד יורש העצר שלו. ראינו מרחוק שהקיסר מסתכל עלינו במבט חריף, והרכין ראשו אל יורש העצר ולחש דבר מה באזנו, ויורש העצר שחק שחוק קל. כעבור שעה קלה נגשו אלינו שוטרי הבולשת ופקדו אותנו לעזוב את המקום. כשהתחילה מלחמת העולם [הראשונה], אמר אלי אאמו"ר: זוכר אתה כשהיינו בברלין כשנאם ווילהעלם, והיו פניו לבנים כסיד - כבר הי' אז במוחו ובמחשבתו כל חלקי ופרטי ("אלע פלענער") המלחמה הזאת" [וראה גם ב'זכרון לבני ישראל' ע' נא (והוא הנסמן בסה"ש שם)].

כמו כן, להעיר מ'רשימות הרב"ש' ס"ע קנד (שלהי תשרי תרע"ו): "והרבה פעמים, כמעט בכל יום, הי' דברים מענייני המלחמה דכעת. ובכללות דעת כ"ק שליט"א אינו נוטה כלל למלכות גערמאניע, וקלל אותו [ראה עוד שם ע' עא (אור לד' טבת תער"ה)]: ". אמר אודות המלחמה אלו הדברים, אודות הקיסר ווילהעלעם מגרמאניע, שכעת הוא חולה ונצרך לעשות אפיראצייע, עש איז א גרויישער יושר, א יושר גדול (הפירוש: על מפלתו)"], והי' בזה הרבה פעמים שלא יצליח כלל. ושהאמת שהוא יותר גרוע ממלכות ראסייע (זה לא כלל כמו דעת ההמון ואנשים מבלי דעת סוברים להיפך. ודעתו מההיפך להיפך לגמרי. הגם כי אין דעתו נוחה בראסייע, עכ"ז גערמאניע יותר קשה וגרוע). השי"ת יביא לנו את משיח צדקנו, והיתה לה' המלוכה, כמ"ש כי לה' המלוכה ומושל בגוים".

"אוצרות ליובאוויטש" גליון 54

כ"ב שבט, שנת ה'תקל"ג - תשפ"ג.

מלחמת רוסיה-אוקראינה

[יח]

"מיום שהותחלה המלחמה הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרי"צ אודות אביו אדנ"ע - תורת שלום (מהדורת תשע"ט) עמ' 277)

כשהעולם מזדעזע כפשוטו

החל מגליון 14, שיצא לאור לשבת שירה תשפ"א, בתקופת הקורונה, התחלנו לפרסם כאן ב"אוצרות ליובאוויטש", בראשית כל גליון, את דברי הרבי בליל ט"ו בשבט תנש"א, על כך שהעולם מזדעזע כדי לקבל את [לקראת קבלת] פני משיח צדקנו.

יצויין, כי עתה הזדעזע חלק מהעולם במובן הכי פשוט של הדברים, ברעידת האדמה הנוראה בטורקיה, בליל ט"ו בשבט!

בגליון "בית חיינו" שיצא לאור אז (גליון 74), נכתב כך:

"השיחה לברי ובנות מצוה ארכה כ-12 דקות. בסיומה של שיחה זו הי' ביטוי:

"אז די גלות האלט בא ענדיקן זיך, און די וועלט טרייסלט זיך אויף מקבל זיין פני משיח צדקנו" [= שהגלות עומדת להיגמר, והעולם מזדעזע כדי לקבל פני משיח צדקנו]. (ע"פ הטייפ)".

את מלחמת רוסיה-אוקראינה אנו מלווים כאן מראשיתה, החל מיממה לפני שפרצה (גליון 36 – ראה תצלום) כאן ב"אוצרות ליובאוויטש", מתוך אמונה חזקה בדברי הרבי, שמהם אנו למדים את המבט שצריך להיות על אירועים עולמיים מסוג זה – "צפה לרגליו של משיח".

ואולי ניתן לומר כי המלחמה הנ"ל שהיא זעזוע עולמי במובן מופשט (לא כפשוטו), היא ענין אחד עם הזעזוע של רעידת האדמה, שהיא זעזוע בעולם כפשוטו; ולא רק של האדמה, אלא גם של לבם של בני האדם, ובפרט כאשר כמה רעידות אירעו אף בארץ הקודש, אף שהיו קלות מאד, ת"ל. וכפי שהרבי אמר בהזדמנות נוספת⁶⁸ שהכוונה בזה היא לעורר יהודי על כך "שכוחו וגבורתו מלא עולם".

שיחה נוספת, לא שגרתית בתוכנה ובסגנונה, שבה הרבי האריך בכך שהעולם מזדעזע וכו', היתה באור ל"ג שבט תשד"מ (תו"מ ח"ב עמ' 892 ואילך) ביחידות כללית:

" . . דובר כמ"פ לאחרונה שנמצאים אנו בתקופה שבה "החושך יכסה ארץ", "מלכויות מתגרות זו בזו" . . העולם זע ומזדעזע ומתפורר כו', ואף אחד לא יודע לאיזה מצב עלולים להגיע בדרך הטבע!...

ישנה אמנם ההבטחה ש"לא ינום ולא יישן שומר ישראל", אבל ביחד עם זה - רצונו של הקב"ה שבנ"י יעשו את כל התלוי בהם כדי לבטל מצב זה מכל וכל, ועאכ"כ – שלא יפגע בהם ח"ו.

וענין זה נפעל – לכל לראש – עי"ז שבנ"י מוסיפים בכל עיני התורה, ובפרט – בענין השלום והאחדות בין איש לרעהו, שהרי ענין האחדות מוסיף בברכות של הקב"ה בכל המצטרך, ולכל לראש – הצלה מהמצב השורר בעולם.

. . ועד שע"ז פועלים בנ"י שיהי' מצב של אחדות ושלום בכל העולם כולו . . וע"י כל פעולות אלו פועלים ענין של הצלה לא רק עבור בנ"י, אלא גם עבור כל העולם כולו, כפס"ד הרמב"ם: "עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה" – הצלת העולם כולו מזעזוע והתפוררות, ע"י ביטול המצב ד"מלכויות מתגרות", ואדרבה – הוספת שלום ואחדות בכל העולם כולו . .

. . ויה"ר שכאו"א יחליט בתקף – ומתוך רגש פנימי – החלטות טובות בנוגע לכל הענינים האמורים לעיל, ואז – "הקב"ה עוזרו" . . ובפשטות – שהקב"ה מסיר את כל הדאגות מעינינו בלתי רצויים, כדי שיוכלו לעסוק בהפצת היהדות מתוך מנוחה. כולל – ביטול הדאגה מפני החשש ד"מלכויות מתגרות כו"⁶⁹, ואדרבה – בימי הגלות האחרונים נפעל כבר הענין ד"מלכים אומניך ושרותיהם מניקותך", היינו שאומות העולם מסייעים לבנ"י בכל עיניהם, כולל ובעיקר – שיוכלו לעסוק בהכנות המתאימות לקבלת פני משיח צדקנו (כפי שהי' בגלות מצרים, שפרעה עצמו סייע לבנ"י לצאת מהגלות).

במהרה בימינו ממש, ובאופן ד"ארו עם ענני שמיא".

בהמשך למה שכתבנו במדור זה בגליונות 44, 49, 51, אודות מותו הפתאומי של אנדרופוב נשיא ברית"מ בו' אדר א' תשד"מ, שהיה זה לאחר שיחות מיוחדות שהיו בערב ראש השנה,

⁶⁸ סה"ש תנש"א ח"ב עמ' 655 הערה 55. וראה תו"מ תש"נ ח"ג עמ' 195
⁶⁹ ראה גם שיחת ש"פ יתרו, ח"י שבט, תנש"א (תו"מ שם ח"א עמ' 318) שאין לפחד מזה ש"אומות העולם מתרעשים ומתבהלים" בגלל ש"מלכויות מתגרות זו בזו" – כיון ש"הגיע זמן גאולתכם, וכל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם". עיי"ש.

בליל שמח"ת, וביו"ד כסלו – ניתן לראות לכאורה גם בשיחה זו (י"ג שבט תשד"מ ה"ל) רמז לבאות, והיא בתאריך סמוך ממש לסילוקו של אנדרופוב מהזירה, מה שהוביל תוך שנה לתחילת השינויים העצומים שנהיו בברית המועצות עד להתפוררותה הסופית.

*

והעיקר, שנראה בקרוב ממש את קיום בשורת הגאולה בחד וברחמים.

נספח:

מריופול, העיר העשנה

ב"ה

מריופול, העיר העשנה

תהומות של רוע מקיפים את העיר,

תהומות של ייאוש בחללה של העיר

אלה בוחרים לצעוד לאחור במנהרת ההיסטוריה,

אלה עמלים להביא הישג של פעם בהיסטוריה

אלה מחריבים את שארית המצפון האנושי,

אלה הפכו מושא להערצת המין האנושי

על הראשונים נאמר "משפיל גאים עדי ארץ",

על האחרונים נאמר "מגביה שפלים עד מרום"

אי לך ארץ שזה מלךך

והידד למדינה שזה נשיאה

אוי להם ואבוי להם לפושעי המלחמה
ובראבו לאלה שאת מלאכת ההגנה עושים נאמנה

2022. 1939. התבלבלו המספרים
אימת אותה מלחמה אל לבנו מחלחלת

קראו לה הסובייטים "מלחמת המולדת"
אך מגיני המולדת - כלהט החרב המתהפכת

החליפו צד, ובעצמם קידשו את הפאשיזם
ובשטיפת מוח אופיינית הצמידו לשכנים את תווית הנאציזם

וכך, את הבלאקאדא על מריופול עיר הדמים
מבצעת המדינה שכה היתה גאה על היותה רבת-לאומים

אזרחיה גדלו על סיפורי הגבורה נגד הכובשים
והיא, את חייליה הפכה לטורפים

לאן מתקדמים פני הדברים?
התנדוד עיר הבירה הקרמלית ממקומה?...

היתאחד כל העולם לשחזר את הפתעת 1953?
הנהיה עדים ל"נאום חרושצ'וב" שיחזיר את השפיות?

אחינו בני ישראל נתונים באימה ופחד נוראים
חרקוב, דנייפרו, דונייצק וניקולייב,

והעולה על כולנה – העיר שהיתה ואיננה
אודים מוצלים מאש משועים לישועה - -

אחינו גיבורי התהילה, שלוחים יקרים
סביב השעון מחוללים פלאים

אך רבות הקהילות ורבים אנשיהם
ובינתיים הסכנה גוברת והקרקע בוערת,

בטוחים האנשים כי מתפללים אנו להצלתם
הן יהודים אחים אנו, ושומרי אחינו אנו..

האם לבנו איתם!?

*

הממליך מלכים ולו המלוכה
יסלק בוגדים בנסי ניסים

הקריאה והקדושה לחי עולמים:
הגיע זמן גאולתכם!

יפדה ענווים ויגאל מצפים
ואת חבלי המשיח יסיים ברחמים.

יבנה מקדשנו ויקבץ נידחינו
ואל ציון יוליכנו, ומלכנו בראשנו!

אלישיב הכהן קפלון. ליל כ"ח ניסן תשפ"ב

